

S P R Á V A
o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie
podľa zákona č.24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení
neskorších predpisov, podľa prílohy č.5

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE
TURČIANSKE JASENO

November 2017

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.I Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie 4
2. Sídlo 4
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie 4

A.II Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov 5
2. Územie 5
3. Dotknuté obce 5
4. Dotknuté orgány 5
5. Schvaľujúci orgán 5
6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice 5

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

B.I Údaje o vstupoch

1. Pôda 6
2. Voda 8
3. Suroviny 9
4. Energetické zdroje 9
5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru 10

B.II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie 11
2. Voda 11
3. Odpady 11
4. Hluk a vibrácie 11
5. Žiarenie a iné fyzikálne polia 12
6. Doplnujúce údaje 12

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

C.I Vymedzenie hraníc dotknutého územia 13

C.II Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie 13
2. Klimatické pomery 14
3. Ovzdušie 14
4. Vodné pomery 14
5. Pôdne pomery 16
6. Fauna, flóra 17
7. Krajina 19
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov, územný systém ekologickej stability 22
9. Obyvateľstvo – demografické údaje 25
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodností, archeologické náleziská 26

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality	27
12. Iné zdroje znečistenia	27
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov	27
C.III Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti	
1. Vplyvy na obyvateľstvo	28
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	28
3. Vplyvy na klimatické pomery	28
4. Vplyvy na ovzdušie	29
5. Vplyvy na vodné pomery	29
6. Vplyvy na pôdu	29
7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy	29
8. Vplyvy na krajinu	30
9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability	30
10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská	31
11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	31
12. Iné vplyvy	31
13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi	31
C.IV Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie	32
C.V Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)	
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	38
2. Porovnanie variantov	38
C.VI Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia	39
C.VII Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení	39
C.VIII Všeobecné záverečné zhrnutie	39
C.IX Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)	40
C.X Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení	40
C.XI Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa	40
Príloha č. 1: Vyhodnotenie požiadaviek určených v rozsahu hodnotenia	41

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.I Údaje o obstarávateľovi

1. Označenie

Obec Turčianske Jaseno

2. Sídlo

Obecný úrad, 038 02 Turčianske Jaseno 24

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Rastislav Jesenský - starosta obce

telefón: +421 43 426 21 91

e-mail: obecjaseno@gaya.sk

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPP a ÚPD:

Ing. arch. Eva Zatková, registračné číslo 289

telefón: +421 0911 932 572

e-mail: evazatkovaz@gmail.com

A.II Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov

Územný plán obce Turčianske Jaseno - etapa: Návrh ÚPN-O

2. Územie

Kraj: Žilinský
Okres: Martin
Obec: Turčianske Jaseno
Katastrálne územie: Turčianske Jaseno

3. Dotknuté obce

- obec Belá - Dulice
- obec Dolný Kalník
- obec Horný kalník
- obec Záborie
- obec Sklabiňa
- obec Sklabinský Podzámok
- obec Ľubochňa

4. Dotknuté orgány

v zmysle § 3 písm. m) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie dotknutý orgán je orgán verejnej správy, ktorého záväzný posudok, súhlas, stanovisko alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu:

- Okresný úrad Žilina, Odbor výstavby a bytovej politiky, Odd. územného plánovania, Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor opravných prostriedkov, Referát pôdohospodárstva, Žilina
- Krajský pamiatkový úrad, Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Odd. ŠS vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Žilina
- Okresný úrad Žilina, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Žilina
- Žilinský samosprávny kraj, Odbor dopravy a územného plánovania, Žilina
- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody a krajiny, Bratislava
- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Bratislava
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Odd. programovania dopravnej infraštruktúry, Bratislava
- Dopravný úrad SR, Bratislava
- Obvodný banský úrad, Banská Bystrica
- Krajský pamiatkový úrad Žilina
- Okresný úrad Martin, Pozemkový a lesný odbor - úsek lesný, Martin
- Okresný úrad Martin, Odbor starostlivosti o životné prostredie, ŠS ochrany ovzdušia, ŠS ochrany vôd, ŠS odpadového hospodárstva, ŠS ochrany prírody a krajiny, Martin
- Okresný úrad Martin, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Martin
- Okresný úrad Martin, Odbor krízového riadenia, Martin
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Martin
- Regionálna veterinárna a potravinová správa, Martin
- Okresné riaditeľstvo HaZZ, Martin

5. Schvaľujúci orgán

Obecné zastupiteľstvo obce Turčianske Jaseno.

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice

Riešené územie leží mimo dosahu štátnych hraníc SR. Riešenie Územného plánu obce Turčianske Jaseno preto nespôsobuje vplyvy presahujúce štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA**B.I Údaje o vstupoch****1. Pôda**

Realizácia Územného plánu obce Turčianske Jaseno si vyžaduje trvalé zábery poľnohospodárskej pôdy.

1.1 Záber poľnohospodárskej pôdy

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek dotýkajúcich sa ochrany poľnohospodárskej pôdy, ustanovených v zákone č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní PP v znení neskorších predpisov. V zmysle §13 a §14 tohto zákona sa musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami jej ochrany pri každom obstarávaní a spracovaní územnoplánovacej dokumentácie.

Podľa zák. č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území. Podľa Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z. z. v katastrálnom území Turčianske Jaseno sú to poľnohospodárske pôdy nasledovných BPEJ : 0712003, 0812003, 0864423, 0870443, 0887433, 0888203, 0888213, 0888243, 0888403, 0888413, 0888423, 0888443, 0888543, 0892673, 0964423, 0970213, 0970403, 0970423, 0987413, 0987433, 0987443, 0988213, 0988413, 0990462, 1070413. V tabuľke č.2 sú tieto pôdy hrubo vyznačené a podčiarknuté.

Pri urbanistickej koncepcii návrhu rozvoja územia boli uvedené zásady rešpektované nasledovne :

- zábery poľnohospodárskej pôdy pre rozvoj obce v návrhovom období boli navrhnuté v odôvodnenom a nevyhnutnom rozsahu,
- pre výstavbu je navrhnuté využiť prednostne prieluky v zastavanom území a extenzívne využívané poľnohospodárske pôdy, hlavne pre funkciu výroby a služieb; ako aj plochy poľnohospodárskej pôdy v priamom kontakte so zastavaným územím
- nie je narušená ucelenosť honov a nie je sťažené obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- v návrhu sú riešené prístupy a poľné cesty na poľnohospodársku pôdu mimo zastavaného územia obce.

Tab. č.1 - Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. obce

Druh pozemkov	Výmera v ha	Podiel v %
orná pôda	187,91	9,18
záhrady	11,99	0,59
lúky a pasienky-TTP	482,65	23,58
sady	-	-
Poľnohospod. pôda spolu	682,55	33,35
lesná pôda	1.273,02	62,21
vodné plochy	3,87	0,19
zastavané plochy	32, 12	1,57
ostatné plochy	54,82	2,68
Celkom	2.046,37	100,0

*zdroj : ÚGKK SR, 2016

Návrh územného plánu nie je vyhotovený vo variantoch. Celkový navrhovaný trvalý záber poľnohospodárskej pôdy predstavuje 40,233 ha. Navrhované rozvojové plochy nadväzujú na zastavané územie obce a spolu s ním vytvárajú kompaktný celok. Pri výpočte záberov v lokalitách určených pre výstavbu rodinných domov sa výmera záberov znižuje len na výmeru zástavby rodinných domov a prístupové komunikácie, cca 40 - 50% z celkovej výmery lokality.

Tab.č.2 - Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde v k. ú. Turčianske Jaseno – navrhované lokality

Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990
			Spolu v ha	Z toho					
				Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha				
01	BI 12	0,634	0,182	0888423/7	0,182	Fyzické osoby	nie	I.	nie
02	BI 12	0,782	0,222	0812003/6 0712003/5	0,187 0,035	Fyzické osoby	nie	I.	nie
03	MF 01	0,106	0,012	0892683/9	0,012	Fyzické osoby	nie	I.	áno(časť)
04	BI 03	1,657	0,781	0812003/6 0892683/9	0,535 0,236	Fyzické osoby	nie	I.	nie
	DP	0,010		0812003/6	0,010	Fyzické osoby	nie	I.	áno
05	SP 01	1,169	0,855	0812003/6	0,855	Fyzické osoby	nie	I.	áno(časť)
06	BI 04	16,104	7,899	0812003/6 0892683/9 0864423/7 0888203/7	0,254 5,278 1,892 0,475	Fyzické osoby	nie	I.	nie
07	BI 04	5,737	2,825	0888423/7 0892683/9 0888213/7 0864423/7	0,039 2,208 0,171 0,814	Fyzické osoby	nie	I.	nie
08	ZV 06	1,621	1,610	0892683/9 0864423/7	0,992 0,618	Fyzické osoby	nie	I.	nie
09	BI 06	1,767	0,630	0888423/7 0892683/9	0,574 0,056	Fyzické osoby	nie	I.	áno(časť) áno(časť)
10	ZV 07	0,709	0,682	0892683/9	0,682	Fyzické osoby	nie	I.	áno(časť)
11	BI 09	4,163	2,065	0888203/7 0812003/6 0870443/8	0,608 0,405 1,052	Fyzické osoby	nie	I.	nie
12	BI 08	3,128	1,451	0892683/9 0870443/8 0888423/7 0888203/7 0892683/9	0,158 0,085 0,553 0,057 0,598	Fyzické osoby	nie	I.	nie áno(časť) áno áno(časť) áno
13	BI 10	2,553	0,983	0888413/7 0992683/9 0870443/8	0,162 0,817 0,004	Fyzické osoby	nie	I.	nie
14	BI 11	0,556	0,262	0992683/9 0988213/8	0,152 0,110	Fyzické osoby	nie	I.	nie
15	BI 11	2,406	1,154	0888213/7 0992683/9 0888543/8 0988213/8	0,029 0,403 0,158 0,564	Fyzické osoby	nie	I.	áno áno(časť) áno(časť) nie
16	ZU 04	1,235	0,353	0988213/8	0,353	Fyzické osoby	nie	I.	nie
17	RU 01	1,384	0,261	0988213/8 0987443/8	0,246 0,015	Fyzické osoby	nie	I.	nie
18	RU 02	0,452	0,045	0988213/8	0,045	Fyzické osoby	nie	I.	nie
19	LR	6,040	4,944	0900993/9 0988213/8 0987443/8	0,007 0,255 4,619	Fyzické osoby	nie	I.	nie
20	ZI 05	0,106	0,106	0888543/8 0988213/8	0,091 0,015	Fyzické osoby	nie	I.	áno
21	ZU 03+ BI 07	2,993	0,428	0888213/7 0888423/7 0888543/8	0,191 0,003 0,234	Fyzické osoby	nie	I.	áno
22	ZU 03	0,307	0,110	0888213/7 0888543/8	0,094 0,016	Fyzické osoby	nie	I.	áno
23	OV 05	0,139	0,083	0888213/7	0,083	Fyzické osoby	nie	I.	áno
24	ZV 05	0,519	0,519	0888213/7 0892683/9	0,333 0,186	Fyzické osoby	nie	I.	nie

Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990
			Spolu v ha	Z toho					
				Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha				
25	MF 02	1,640	0,154	0892683/9	0,154	Fyzické osoby	nie	I.	nie
26	ZV 03+ OV 02	0,501	0,104	0892683/9	0,104	Fyzické osoby	nie	I.	áno
27	BI 01	8,047	1,764	0888213/7 0892683/9 0888423/7 0812003/6 0864423/7	0,062 0,428 1,092 0,181 0,001	Fyzické osoby	nie	I.	áno áno(časť) áno(časť) áno áno
28	ZU 02	0,207	0,028	0812003/6	0,028	Fyzické osoby	nie	I.	áno
29	ZU 01	0,099	0,062	0812003/6	0,062	Fyzické osoby	nie	I.	áno
30	BI 01	0,907	0,338	0888423/7	0,338	Fyzické osoby	nie	I.	nie
31	RU 04	0,091	0,027	L	0,027	Fyzické osoby	nie	I.	nie
32	RU 03	0,231	0,069	L	0,069	Fyzické osoby	nie	I.	nie
33	IR 05	0,181	0,048	0970213/7	0,048	Fyzické osoby	nie	I.	nie
Spolu		68,181	40,233		40,233				

V k. ú. Turčianske Jaseno sme navrhli v rámci územného plánu časť poľnohospodárskej pôdy na zmenu kultúry – na produkčný ovocný sad v celkovej výmere cca 7,12 ha.

1.2 Záber lesnej pôdy

V k. ú. obce Turčianske Jaseno nepríde k záberom lesnej pôdy.

2. Voda

2.1 Zásobovanie obce pitnou vodou

Zásobovanie pitnou vodou obce Turčianske Jaseno je verejným vodovodom, ktorý je napojený na skupinový vodovod Martin, ktorého správcom je Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s., Martin. Obec je zásobovaná z vodných zdrojov v Jasenskej doline – Bazovská s kapacitou 1,5 – 2,5 l/s, Vôdky s kapacitou 6,0 l/s a Halmešová s kapacitou 7,0 l/s, ktoré sa nachádzajú asi 5,5 km za obcou Turčianske Jaseno. Na verejný vodovod je v súčasnej dobe pripojených 100 % domácností v obci.

Návrh koncepcie zásobovania pitnou vodou vychádza z „Programu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“, kap. 8.1.1 technická správa – časť vodovody, rešpektuje existujúci systém zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Zásobovanie nových navrhovaných území je riešené napojením na existujúce rozvody pitnej vody, predĺžením a zokruhovaním existujúcej vodovodnej siete.

✓ Posúdenie akumulácie v r.2037 :

priemerná denná potreba vody: $Q_p = 160,10 \text{ m}^3/\text{deň}$
 maximálna denná potreba: $Q_{S24} = 3,48 \text{ l/s}$
 maximálna hodinová potreba: $Q_{h\max} = 6,27 \text{ l/s}$
 priemerná ročná potreba vody: $Q_r = 58.437 \text{ m}^3/\text{rok}$

Do k. ú. obce Turčianske Jaseno zasahuje Chránená vodohospodárska oblasť Veľká Fatra určená Nariadením vlády SSR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd. Prevažná časť CHVO Veľká Fatra zasahuje do horskej oblasti. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a ochrany ich zásob. Z hľadiska citlivosti povrchových vôd na klimatické zmeny CHVO Veľká Fatra je zaradená do 2. stupňa stupňa citlivosti.

2.2 Zásobovanie úžitkovou vodou

Zásobovanie úžitkovou vodou sa v územnom pláne obce Turčianske Jaseno nerieši. Zdrojom úžitkovej vody sú miestne vodné toky a studne (na základe povolenia štátneho orgánu ochrany vôd).

2.3 Zneškodňovanie odpadových vôd

Obec Turčianske Jaseno nemá vybudovanú kanalizačnú sieť.

Navrhovaná gravitačná kanalizačná sieť v obci Turčianske Jaseno bude z potrubia DN 300, dĺžka potrubia bude 2735,0 m. Zvedená bude do čerpacej stanice, z ktorej bude výtlačným potrubím PE D90x8,2 s dĺžkou 1991,0 m prečerpávaná do existujúcej gravitačnej kanalizácie v obci Horný Kalník a odtiaľ cez Dolný Kalník a Dražkovce do Tomčian, kde bude napojená na jestvujúci zberač, ktorý patrí do kanalizačného systému mesta Martin so zakončením na ČOV vo Vrútkach.

✓ *Odtokové množstvá splaškových odpadových vôd v r.2037*

Priemerné denné množstvo splaškových vôd: $Q_{s,priem} = 1,853 \text{ l/s}$
Maximálne denné množstvo splaškových vôd: $Q_{s,m} = 2,965 \text{ l/s}$
Ročné množstvo splaškových vôd: $Q_{s,rok} = 58.437 \text{ m}^3/\text{rok}$

2.4 Odvádzanie zrážkových vôd

V obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Dažďové vody nie sú odvádzané do jednotnej verejnej kanalizačnej siete, ale stekajú do dažďových rigolov popri ceste, ktoré sú zaústené do potokov pretekajúcich obcou. Tento stav je nevyhovujúci a nezodpovedá environmentálnym stratégiám.

Dažďovú vodu je potrebné v čo najväčšej miere zadržať v území. Dažďové vody zo striech objektov budú prednostne likvidované priamo na príľahlých pozemkoch vsakovaním do podlažia.

3. Suroviny

V katastrálnom území obce sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Dražkovce-Belá - tehliarske suroviny (4369)", evidované Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra. Hranice sú vyznačené v grafickej časti návrhu územného plánu obce.

V katastri sa nenachádza prieskumné územie.

Nenachádzajú sa tu lokality, ani nie sú dotknuté záujmy chránené banskými predpismi.

Z návrhu územného plánu obce nevyplývajú osobitné požiadavky na spotrebu miestnych surovín.

4. Energetické zdroje

4.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Cez k.ú. Turčianske Jaseno sú trasované VVN linky nadradenej prenosovej sústavy v správe Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy a.s. Bratislava. Cez zastavané územie vedie trasa VVN vedení 220kV (I.č.V271) a 400kV (I.č.V493). Popri vedení 220kV je plánované vybudovanie novej trasy VVN vedenia 2x110 kV (ÚPN VÚC Žilinského kraja - ZaD č.4).

V súčasnosti je obec Turčianske Jaseno zásobovaná hlavnou zásobovacou linkou č. 248 cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Na území katastra Turčianske Jaseno sa nachádza 5 trafostaníc.

Návrh zásobovania nových území elektrickou energiou je riešený v zmysle platných predpisov (v súčasnosti zákon č.251/2012 a vyhlášky č. 535/2002 Z. z.) káblovými rozvodmi, uloženými do zeme. Vzhľadom na predpoklad zvýšenia potrieb elektrickej energie návrh počíta s posilnením distribučnej siete o 1 navrhovanú trafostanicu. Súčasťou rozvodov NN v nových územiach je aj návrh rozšírenia siete verejného osvetlenia.

Návrh zásobovania elektrickou energiou sa nachádza v smernej časti návrhu ÚPN - O Turčianske Jaseno, v kapitole B.13.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou.

4.2 Zásobovanie zemným plynom

Obec Turčianske Jaseno nie je plynofikovaná. ÚPN-O navrhuje zásobovanie obce aj zemným plynom. Napájací bod bude regulačná stanica VTL/STL, ktorá je situovaná v meste Martin a napojená na VTL plynovod Žilina - Martin - Prievidza DN 300 PN 25 MPa DN 200.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie). Novo navrhované plynové rozvody navrhujeme umiestniť vo verejných plochách, chodníkoch a zelených pásach. Navrhovaná konfigurácia trás dáva predpoklad na bezproblémovú prevádzku.

Uskutočnenie opatrení na zníženie energetickej náročnosti budov pri spotrebe energií a zvyšujúci sa podiel alternatívnych palív zníži spotrebu zemného plynu oproti výpočtu v návrhu ÚPN-O.

Návrh zásobovania zemným plynom sa nachádza v smernej časti návrhu Územného plánu obce Turčianske Jaseno, v kapitole B.13.3.2 Zásobovanie zemným plynom.

4.3 Zásobovanie tepelnou energiou

Návrh ÚPN-O uvažuje s vytváraním priaznivejších podmienok pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných zdrojov energie s obmedzením negatívnych dopadov na životné prostredie a okolitú krajinu, ktoré premieta do záväznej časti riešenia a to:

- ponechať decentralizovaný spôsob vykurovania z domových a objektových kotolní s intenzívnejším využitím ekologických palív,

- budúce potreby tepelnej energie riešiť prednostne palivom zemný plyn v kombinácii so solárnou energiou a s využitím tepelných čerpadel (elektrická energia), prípadne využiť ako palivo biomasu.

Návrh zásobovania tepelnou energiou sa nachádza v smernej časti návrhu Územného plánu obce Turčianske Jaseno, v kapitole B.13.3.3 Zásobovanie tepelnou energiou.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Návrh verejného dopravného vybavenia územia sa nachádza v smernej časti návrhu ÚPN - O Turčianske Jaseno, v kapitole B.13.3.1 Doprava a dopravné zariadenia.

5.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Turčianske Jaseno sa nachádza asi 8,0 km východne od okresného mesta Martin. S mestom ju spájajú 2 cesty tretej triedy: cesta č.III/2148 od Dolného Kalníka a cesta č.III/2132 (tiež cesta SNP) od obce Záborie.

Obe cesty sú napojené pomocou cesty III/2145 na cestu I/65 (smer Banská Bystrica-Vrútky) a I/18, z ktorej je pripojenie na diaľnicu D1 Dubná Skala - Turany.

Do k. ú. zasahujú ochranné pásma letiska Martin.

5.2 Cestná automobilová doprava

Cestnú sieť v k. ú. Turčianske Jaseno možno rozdeliť podľa charakteru na štátne cesty III. triedy č. III/2148 a III/2132 vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce. Cesta III/2148 a III/2132 je mimo zastavaného územia so šírkovým usporiadaním v kategórii MZ 8,5(8,0)/50, v zastavanom území MOK 7,5/40 vo funkčnej triede B3, reálne však takéto šírkové usporiadanie nie je v celom úseku. V obci sa nachádzajú viaceré kriticky zúžené miesta cestných komunikácií.

Pri výstavbe nových obytných zón je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MO 8,0/40 (so šírkou dopravného priestoru 9,0 m medzi oplateniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník) a v stiesnených priestorových a sklonových podmienkach kategórie MOU 6,00/40, jednosmerné komunikácie kategórie MOU 4,50/30, ukončené otočou.

5.3 Hromadná doprava

Obyvatelia obce Turčianske Jaseno využívajú linku prímestskej autobusovej dopravy č. 506407 Martin – Turčianske Jaseno – Sklabinský Podzámok, ktorá stojí v obci na dvoch zastávkach: Turčianske Jaseno, Jednota a Turčianske Jaseno, MŠ. Zastávky spĺňajú dochádzkové vzdialenosti tzv. izochróny časovej dostupnosti.

5.4 Železničná doprava

Cez k. ú. neprechádza žiadna železničná trať. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v meste Martin, na železničnej trati č.170 Vrútky - Zvolen.

5.5 Civilné letectvo

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne letisko evidované Dopravným úradom SR. Časť k. ú. obce Turčianske Jaseno sa nachádza v OP letiska Martin, určených rozhodnutím Leteckého úradu SR zn. 313/79/99 zo dňa 11.05.1999, z ktorých vyplýva výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod.

5.6 Statická doprava

Parkovanie a odstavovanie vozidiel prebieha väčšinou v rámci obslužných komunikácií tam, kde to šírkové parametre dovoľujú. Odstavovanie vozidiel pri rodinných domoch je zabezpečené väčšinou na vlastných pozemkoch. V obci je nie sú vybudované parkoviská v pravom zmysle. V rámci ÚPN-O navrhujeme vybudovať nové parkovacie plochy pri objektoch občianskej, športovej, rekreačnej vybavenosti ako aj pri cintorínoch.

5.7 Cyklistická a pešia doprava

V obci sú dobré podmienky pre cykloturistiku a pešiu turistiku. Cez obec prechádzajú cyklistické trasy (*zdroj: www.tbsjus.sk):

a) značené:

- červená č.032 Turčianska cyklomagistrála,
- modrá č.2413 Belá-Dulice - Jasenská dolina (Vôdky),

b) neznačené:

- Záborie - T. Jaseno - v podhorí Veľkej Fatry
- T.Jaseno - Jasenská dolina - cez podhorie Veľkej Fatry

a turistický značkové chodníky (*zdroj: Návštevný poriadok NP Veľká Fatra) :

- modrá č. 2721: Belá-Dulice - Jasenská dolina - chata Lysec - začiatok holí - Lysec - Malý Lysec

- modrá č.2762: Sklabiňa - Sklabinská dolina - odbočka žltej na Lučenec - Mažiarky - sedlo pod Kečkou - Jarabiná
- žltá č.8643: Jasenská dolina - Mažiarky

V rámci ÚPN-O Turčianske Jaseno navrhujeme dobudovať ďalšie cyklistické, resp. multifunkčné trasy prepojené do susedných katastrálnych území, ako aj chýbajúce a nové chodníky.

B.II Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie

V obci Turčianske Jaseno a jej blízkom okolí sa v súčasnosti nenachádzajú významní znečisťovatelia ovzdušia. Kvalita ovzdušia Turčianske Jaseno nie je ovplyvnená prevádzkovateľmi vyžadujúcimi integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania - IPKZ (<http://ipkz.enviroportal.sk>). Priamo v obci nie sú lokalizované významné stacionárne zdroje znečistenia ovzdušia (veľké a stredné), vyskytujú sa tu len malé zdroje znečistenia, ktoré spôsobujú lokálne znečistenie ovzdušia. Na kvalitu ovzdušia v obci má negatívny vplyv spaľovanie tuhých palív najmä za zhoršených rozptylových podmienok.

Územie miest Martin a Vrútky bolo v roku 2010 zaradené do oblasti č. 9 riadenia kvality ovzdušia (znečisťujúca látka PM₁₀). Lokálne znečistenie ovzdušia sa vo Vrútkach nemonitoruje. V blízkosti sa nachádzajú monitorovacie stanice lokálneho znečistenia ovzdušia v Žiline, Ružomberku a v Martine.

Odhad emisií je založený na Metodike výpočtu očakávaného znečistenia ovzdušia zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia – Modim, ktorú v r. 1996 schválilo MŽP SR pre účely posudzovania úrovne znečisťovania ovzdušia z bodových a plošných miest vzniku odpadových plynov. V nadväznosti na túto metodiku bola spracovaná aj metodika výpočtu znečistenia ovzdušia z mobilných zdrojov.

2. Voda

Údaje o zásobovaní obce pitnou vodou a zneškodňovaní odpadových vôd sú uvedené v kapitole B.I bod 2.

3. Odpady

Obec Turčianske Jaseno nemá vypracovaný vlastný Program odpadového hospodárstva. Riadi sa POH spoločnosti Brantner Fatra s.r.o., ktorý je v súlade s krajským programom odpadového hospodárstva Žilinského kraja a je základným dokumentom pre nakladanie s odpadmi. Obec má zavedený pomerne dobrý systém zberu separovaného odpadu. Odpadové hospodárstvo v obci tvorí predovšetkým odpad produkovaný obyvateľmi obce.

Odvoz a likvidáciu komunálneho odpadu zabezpečuje firma Brantner Fatra s.r.o. Martin a ukladá ho na skládku Martin – Kalná. Výkup papiera a lepenky spolu s výkupom jedlých olejov a tukov sa uskutočňuje do dopravného prostriedku s prepravou do zberovej spoločnosti Brantner Fatra s.r.o., Martin. Zber elektroodpadov a šatstva – kontajnerový systém zberu. Zneškodňovanie odpadov zo žump zabezpečuje Brantner Fatra s.r.o. Martin odvozom do čističky odpadových vôd Vrútky.

Obec nemá vybudované zberné zariadenie na separovaný odpad (zhromažďovanie, predbežné triedenie, dočasné uloženie odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov) - zberný dvor. ÚPN-O navrhuje takúto plochu umiestniť v Dolnom Jasene, v areáli Dolného dvora.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 2 skládky odpadov, z toho 1 odvezená 1 opustená bez prekrytia (nelegálnu skládku). ÚPN-O navrhuje zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov; pred výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum.

4. Hluk a vibrácie

Zdrojom dopravného hluku v obci je najmä cesta III/2132. Premávku na spomínanej komunikácii predstavuje prevažne cieľová doprava a tranzit do Jasenskej doliny, resp. obce Belá - Dulice, ktorý je minimálny

Vzhľadom na neprejazdnú polohu obce a umiestnenie obce mimo hlavných dopravných ťahov, nie je dopravné zaťaženie také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach. Vzhľadom k tomu, že na cestu III. triedy v zastavanom území obce sú priamo napojené výjazdy zo susediacich pozemkov, nie je možné uvažovať so žiadnym budovaním protihlukových bariér. Znížiť nepriaznivé vplyvy dopravy na bývanie je možné len technickými opatreniami na jednotlivých obytných budovách napr. zvukovoizolačné okná a dvere, zábradlia balkónov, zmena dispozície a pod., výsadba izolačnej vegetácie,....

Návrh územného plánu obce nepredpokladá zvýšenie záťaže hlukom alebo vibráciami.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

5.1 Radónové riziko

Prírodná rádioaktivita sa v k. ú. nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. Celé súčasné a navrhované zastavané územie a prevažná časť extravilánu je zaradená medzi územia so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko pôsobí na severovýchode katastra (*zdroj: www.geology.sk). Radónové riziko je zobrazené v grafickej časti návrhu územného plánu.

5.2 Elektrosmog

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysielacie, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

Návrhu územného plánu obce sa rešpektuje ochranné pásma elektrických vedení, ktoré zabezpečujú aj ochranu pred žiarením. V prípade návrhu a realizácie výstavby v ochrannom pásme elektrického vedenia je nutné realizovať jeho prekládku.

6. Doplnujúce údaje

V územnom pláne obce sa nenavrhujú také rozvojové zámery, pri ktorých by dochádzalo k významným zásahom do výrazu a charakteristického vzhľadu krajiny; ani aktivity, ktoré by mohli nepriaznivo zasiahnuť do chránených území, prvkov ÚSES a migračných koridorov.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

C.I Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Riešeným územím územného plánu obce je katastrálne územie Turčianske Jaseno - pozostáva zo zastavaného územia obce a ostatného katastrálneho územia. Zastavané územie je v súčasnosti legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990. Celková výmera riešeného katastrálneho územia je 2.046,37 ha a je vymedzená katastrálnymi hranicami obce. Plocha zastavaného územia obce k 1.1.1990 je 36,64 ha.

Vymedzené katastrálne územie hraničí: zo severu s k. ú. obce Dolný Kalník, Záborie, Sklabiňa a Sklabinský Podzámok zo západu s k. ú. obce Horný Kalník, z juhu s k. ú. obce Belá-Dulice, z východu s k. ú. obce Ľubochňa.

C.II Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie

1.1 Geomorfologické pomery

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska je riešené územie tvorené nasledovne:

Sústava:	Alpsko-Himalájska
Podsústava:	Karpaty
Provincia:	Západné Karpaty
Subprovincia:	Vnútorne západné Karpaty
Oblasť:	Fatransko - tatranská oblasť
Celky:	Veľká Fatra, Turčianska kotlina
Podcelky:	Lysec, Mošovská pahorkatina, Sklabinské podhorie

1.2 Geologické pomery

Podľa regionálneho geologického členenia (*Vass et al. 1988) môžeme v záujmovom území vyčleniť 2 oblasti:

- 1. oblasť: vnútrohorské panvy a kotliny
podoblasť:	vnútorne kotliny
jednotka III. rádu:	Turčianska kotlina
- 2. oblasť: jadrové pohoria
podoblasť:	Veľká Fatra

1.3 Reliéf

Sklonitosť reliéfu - determinuje výskyt reliéfortvorných procesov, charakter pôdneho krytu a spôsob využívania krajiny. Severná polovica k. ú. má sklon prevažne nepresahujúci 12°. Najvyššiu sklonitosť reliéfu (35° a viac) dosahujú napr. v spodnej časti Jasenskej doliny, vrcholová časť Halmešovskej doliny a v lokalite Madačov. V nivách potokov je reliéf v rozmedzí 1 - 7°.

Orientácia reliéfu - v intraviláne mierne prevláda južná/juhozápadná nad severnou orientáciou georeliéfu. Jasenská dolina člení reliéf na južné, juhozápadné orientácie na pravom brehu a na severné a severovýchodné orientácie na ľavom brehu. Najmenej je v k. ú. zastúpené juhovýchodne orientované územie.

Nadmorská výška katastrálneho územia dosahuje od 452 m n.m. do 1.381 m n. m. (Lysec).

1.4 Inžinierskogeologická charakteristika

V zmysle inžinierskogeologickej rajonizácie Slovenska zasahujú do riešeného územia:

- rajón deluviálnych sedimentov
- rajón flyšoidných hornín
- rajón ílovcovo-vápencových hornín

1.5 Geodynamické javy

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v riešenom území sú evidované 4 potenciálne svahové deformácie. Najrozsiahljšia z nich sa nachádza južne od Horného Jasena.

Svahové deformácie sú zobrazené v grafickej časti návrhu územného plánu obce.

Evidované svahové deformácie - potenciálne si vyžadujú zvýšenú ochranu v súlade s Vyhláškou MŽP č.55/2001 Z.z., § 12 odst. 4, písm.o).

1.6 Seizmicita

Podľa STN 73 0036 - „Seizmické zaťaženie stavieb“ - príloha A2 "Seizmotektonická mapa Slovenska" sa katastrálne územie nachádza v seizmickej oblasti 6 a 7° MSK-64. Základné seizmické zrýchlenie zodpovedá zemetraseniu s periódou výskytu 450 rokov a vzťahuje sa na objekty so súčiniteľom významnosti $g_l=1,0$ s priemernou životnosťou 50-100 rokov (*SAŽP Banská Bystrica 2014).

1.7 Ložiská nerastných surovín

Údaje o ložiskách nerastných surovín sú uvedené v kapitole B.I bod 3.

1.8 Stav znečistenia horninového prostredia

Hlavné zdroje znečistenia predstavujú imisie (znečistené ovzdušie), používanie agrochemikálií, poľnohospodárska činnosť, doprava, ap. Podľa registra environmentálnych záťaží nie sú v riešenom území evidované environmentálne záťaže.

2. Klimatické pomery

Územím Turčianskeho Jasena prechádza hranica mierne teplej oblasti v 2 okrskoch: teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou (január do -3°C , letné dni nad 50°C , $I_z = 0$ až 60 a okrsok studený horský, veľmi vlhký (júl do 10°C) a chladnej oblasti s mierne chladným a veľmi vlhkým okrskom (júl 12°C – 16°C) (Lapin et al. 2002). Najchladnejším mesiacom je január s priemernou teplotou -5 až -6°C , vo vrcholových častiach je to -6°C až -7°C . Priemerná júlová teplota je na SZ k.ú. $16-18^{\circ}\text{C}$, v centrálnej časti $14-16^{\circ}\text{C}$, a na V a JV $12-14^{\circ}\text{C}$.

Priemerný ročný úhrn zrážok je $1000 - 1200$ mm v zalesnenej časti k. ú., v intraviláne a okolí je to $700 - 800$ mm (priemer za r. 1961-1990). Obdobia so snehovou pokrývkou trvajú 100 dní v kotline až 140 dní v najvyšších častiach k. ú. a maximálna hrúbka snehovej pokrývky dosahuje 75 cm.

Najbližšia zrážkomerná stanica: (IND 24240) Belá – Dulice.

Podľa údajov z meteorologickej stanice Bystrička (470 m n.m.) prevláda južné a juhozápadné prúdenie vetra s priemernou rýchlosťou $3,1 - 3,2$ m.s⁻¹. Kataster leží v priemernej a miernej inverznej polohe.

3. Ovzdušie

Vplyvy na ovzdušie, nie sú vplyvmi vychádzajúcimi z riešení v strategickom dokumente posudzovaného územia, ale sú spôsobené aglomerovanými účinkami súmestia Martin – Vrútky – Turany – Sučany.

Údaje o ovzduší sú uvedené v kapitole B.II bod 1.

4. Vodné pomery

4.1 Hydrologické a hydrogeologické podmienky

Hydrologicky patrí riešené územie do základného povodia č. 4-21-05 Váh od ústia Oravy po ústie Varínky - odvodňuje ho rieka Váh so svojimi prítokmi. Hydrogeologickým rajónom je mezozoikum severnej časti Veľkej Fatry – M 020. Režim odtoku riešenej vrchovinnou-nížinnou oblasti je charakterizovaný ako dažďovo - snehový s akumuláciou vody v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až apríli a nízkymi stavmi v septembri.

4.2 Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa v k.ú. nachádza 1 vodohospodársky významný vodný tok:

- 4-21-05-106 Sklabinský potok: Pramení na severozápadnom úpätí Končitého vrchu ($1\,096,8$ m n. m.) vo Veľkej Fatre. Ústí do Turca v k.ú. Martin (m.č. Priekopa).

Ďalšími vodnými tokmi v území sú potoky:

- tok V. rádu, h. p. 4-21-05-103 - potok Kalník (sporný iný názov Jordán), dĺžka $5,3$ km. Pramení v Sklabinskom podhorí v lokalite Prielohy v nadmorskej výške približne 630 m n. m. Ústí do Sklabinského potoka v k.ú. Dražkovce, v k.ú. T. Jaseno má 2 prítoky.
- tok V. rádu - Lysecký potok. Pramení v k.ú. vo výške 950 m n.m., je ľavostranným prítokom potoka Vôdky,
- tok V. rádu, h. p. 4-21-05-089 - Potok Vôdky so 7 prítokmi v k.ú., dĺžka $11,4$ km. Pramení pod hlavným hrebeňom Veľkej Fatry na juhozápadnom svahu Jarabinskej ($1\,313,8$ m n. m.). Ústí do Belianskeho potoka v k.ú. Belá.

4.3 Podzemná voda

Z 8 hydrogeologických regiónov v okrese Martin sa v riešenom území nachádzajú 3, uvádzame ich s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012 (obr. 5):

- G 021 kryštalinikum Veľkej Fatry, povodie Váh, využiteľné množstvá: 20,00 l.s⁻¹ odber: 0 l.s⁻¹,
- M 022 mezozoikum Veľkej Fatry v oblasti medzi Smrekovicou a Ploskou, povodie Revúca, Turiec, využiteľné množstvá: 570 l.s⁻¹, odber: 174,71 l.s⁻¹.
- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹.

V k. ú. Turčianske Jaseno vyvierajú pramene zachytené v 3 studniach:

- Turčianske Jaseno č. d. 128, trieda kvality B, kontaminácia: O²,Mg,
- Horné Jaseno č. d. 55, trieda kvality D, kontaminácia: CaMg;Cl;Mn;RL,
- Horné Jaseno č. d. 36, trieda kvality F, kontaminácia: CaMg;ChSKmn;NO³.

V k. ú. vyvierajú 13 prameňov, z ktorých sú v triede kvality A nasledovné:

- prameň, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: pravostranný prítok potoka Vôdky, 1200m J od K1022, chemický typ: Ca-Mg-HCO³,
- prameň, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: pravostranný prítok Lyseckého potoka, 1000m SZ od K1581, chemický typ: Ca-Mg-HCO³,
- 2 pramene, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: Hornojasenská dolina, chemický typ: Ca-HCO³,
- prameň, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: Jasenská dolina, prítok k potoku Vôdky, 3000m Z od K1314 chemický typ: Ca-HCO³,
- prameň, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: Jasenská dolina - zárez potoka Vôdky, 2000m JZ od K1314, chemický typ: Ca-Mg-HCO³,
- 2 pramene, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: Hornojasenská dolina, chemický typ: Ca-Mg-HCO³,
- prameň, HGCH región: Veľká Fatra - západ, lokalita: záver Hornojasenskej doliny, chemický typ: Ca-Mg-HCO³

Podzemné vody dosahujú triedu kvality A, zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu.

4.4 Kvalita povrchových a podzemných vôd

a) Znečistenie povrchových vôd

Dusičnany NO³ dosahujú v potoku Kalník v Turčianskom Jasene nižšie hodnoty koncentrácie v porovnaní s Horným Kalníkom. Najvyššie hodnoty v intraviláne sú v severovýchodnej časti Dolného Jasena (18,7 mg.l⁻¹). Najnižšie hodnoty sú v potoku Vôdky v Hornojasenskej doline (2,7 mg.l⁻¹), smerom k intravilánu Belej rastú. Väčšina obývaného územia má hodnotu kvality vody v povrchových tokoch z hľadiska obsahu dusičnanov - 11,6 mg.l⁻¹.

Územie s vysokým obsahom dusičnanov sa viacmenej prekrýva aj s územím vysokých koncentrácií fosforečnanov (PO⁴). Najvyššie hodnoty začínajú na sútoku Kalníka a jeho ľavostranného prítoku pri družstve v Hornom Jasene (0,69 mg.l⁻¹), pričom v Hornom Kalníku je to v potoku už len 0,17 mg.l⁻¹. Najnižšie hodnoty (< 0,05 mg.l⁻¹) sú v Hornojasenskej doline v potoku Vôdky.

b) Znečistenie podzemných vôd

Potenciálnym nebezpečenstvom je poľnohospodárske znečistenie prejavujúce sa zvýšenými koncentraciami zlúčenín dusíka, fosforu, draslíka a stopových prvkov vo vode. Obdobné kontaminácie u podzemných vôd sa pripisujú nesprávnemu silážovaniu, nesprávnemu skladovaniu a manipulácii tuhých a tekutých exkrementov živočíšnej výroby.

Z hľadiska pôsobenia sú poľnohospodárske zariadenia (najmä lokalizáciou a technickým stavom zariadení živočíšnej výroby) zaradené medzi faktory so strednou intenzitou negatívnych vplyvov, ktoré ovplyvňujú svoje okolie (zvýšené hladiny hluku, zápach, vznik odpadov, výskyt hnojísk- riziko kontaminácie spodných vôd).

Podzemné vody spĺňajú v katastri obce kategóriu A - najlepšia kvalita. Zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu (*zdroj: <http://mapserver.geology.sk/hydrochem/>).

Podľa atlasu podzemných vôd je stupeň znečistenia podzemných vôd na väčšine územia k. ú. v koncentracii 3,01 – 5 mg.l⁻¹. Smerom na juhovýchod katastra znečistenie klesá až na koncentráciu 0,01-0,05 mg.l⁻¹ (*zdroj: <http://mapserver.geology.sk/atlaspv/>).

4.5 Vodohospodársky chránené územia

Do k. ú. obce Turčianske Jaseno zasahuje Chránená vodohospodárska oblasť Veľká Fatra určená Nariadením vlády SSR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Prevažná časť CHVO Veľká Fatra zasahuje do horskej oblasti. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a ochrany ich zásob. Z hľadiska citlivosti povrchových vôd na klimatické zmeny CHVO Veľká Fatra je zaradená do 2. stupňa citlivosti.

4.6 Riziko povodní

Obec má spracovaný plán povodňovej ochrany z r.2012 – Povodňový plán záchranných prác obce, ktorý bol spracovaný v súlade s Metodickým pokynom ObÚ Martin č.3/2011.

V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami je potrebné:

- opatrenia pred povodňami vykonávať v súlade so zákonom č.7/2010 Z.Z. o ochrane pred povodňami
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia vodných tokov
- nepoužívať pri ťažbách v lesoch ťažké ťažobné mechanizmy (vytvárajú hlboké koľaje urýchľujúce odtok dažďovej vody z krajiny)
- vrátiť sa k jemnejším spôsobom obhospodarovania, nepovoľovať budovanie ďalších lesných ciest-odľahlé časti lesov by mali zostať ako prvky, ktoré stabilizujú vodný režim v lese
- neregulovať vodné toky v lesoch a nerúbať les v okolí vodných tokov
- je potrebné zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov – stanoviť pás ktorý by ostal ako TTP alebo brehový porast
- územný plán navrhuje, na zníženie rizika záplav v z. ú., vybudovať na potoku Kalník suchý polder, v Hornom Jasene v blízkosti hospodárskeho dvora

5. Pôdne pomery

Z hľadiska pôdnych podmienok sa v okolí obce vyskytujú z pôdnych typov na poľnohospodárskej pôde najmä fluvizeme, kambizeme, rendziny, pseudogleje a regozeme; na lesnej pôde sú to hlavne hnedé lesné pôdy, a rendziny. Z hľadiska hodnotenia typologicko-produkčných kategórií prevládajú v riešenom území produkčné trvalé trávne porasty a menej produkčné trvalé trávne porasty.

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Lesné pôdy sú prevažne kvalitné/bonitné, vo vyšších polohách menej kvalitné/bonitné a v najvyšších polohách nekvalitné/ nízko bonitné. Z hľadiska kvality pôd, vyjadrenej BPEJ, sú tu pôdy zaradené do skupiny 6. – 9.

5.1 Kontaminácia pôdy

Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú skládky odpadu. Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v riešenom území evidujú 2 skládky odpadu: 1 odvezená a 1 opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka). Ďalšími zdrojmi znečistenia pôdnych zdrojov sú:

- chemizácia (hnojenie priemyselnými hnojivami),
- koncovka chovu hospodárskych zvierat (vývoz tekutých odpadov), priesaky z poľnohospodárskej výroby. Riziko kontaminácie pôdy vzniká aj pri dočasnom uskladňovaní hnoja v nezabezpečených hnojiskách v extraviláne
- úniky z kanalizácií a septikov

Podľa hodnotenia plošnej kontaminácie pôd sú v riešenom katastri nekontaminované pôdy. Lokalita s kontaminovanou pôdou (obsah prvkov limit B) sa nachádza južne od m.č. Hradište mimo k.ú.

Riešené územie je vhodné pre chov hospodárskeho dobytky a oviec. Počet zvierat treba stabilizovať na únosnú mieru vzhľadom na zaťaženie pôdy. V riešenom území je možné identifikovať devastované plochy, resp. plochy bez vegetačného krytu, k čomu dochádza pri stádení a nesprávnom košarovaní, ako aj pri pasení zvierat na vzdialenejších pasienkoch. Môže tu dochádzať k pôdnej erózii a zmývaniu živín do povrchových alebo podzemných vôd, čím dochádza k poškodzovaniu životného prostredia.

5.2 Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Samotný erózný proces zahŕňa čiastkové subprocesy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený, transportovaný a sedimentovaný. Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než polovica poľnohospodárskej pôdy okresu (predovšetkým kambizeme a rendziny - plytké pôdy na strmých svahoch), protierózna ochrana väčšiny týchto pôd je však zabezpečená zatravnením (stupeň zornenia v okrese dosahuje len 42% PP).

Pri rekognoskácii terénu boli vizuálne zaznamenané erodované plochy na lokalitách prehánania dobytky v okolí poľnohospodárskeho družstva v Hornom Jasene.

Lavíny

Za snehovú lavínu označujeme náhle uvoľnenie snehovej hmoty gravitačnou silou a jej následný zosuv po dráhe dlhšej ako 50 m. Za lavínový svah sa pokladá každý svah so sklonom cez 30 stupňov.

Lavíny tak padajú najčastejšie na svahoch od 30 – do 60 stupňov. Vo Veľkej Fatre sa lavíny vyskytujú prakticky v celej oblasti hlavného hrebeňa.

6. Flóra a fauna (*zdroj : KEP obce Turčianske Jaseno)

Údaje o primárnych vplyvoch predstavujú ohrozenie hodnôt a charakteristiky posudzovaného územia, ktoré sú stručne excerpované nižšie z Krajinnoekologického plánu, spracovaného v rámci prieskumov a rozborov v oblasti fauny a flóry, najmä z pohľadu záujmov ochrany prírody a krajiny. V plánovacom dokumente boli rešpektované tieto záujmy zodpovedajúcim funkčným zónovaním.

Podrobnejšie informácie sa nachádzajú v podkladovom dokumente (KEP obce Turčianske Jaseno, 2016).

6.1 Flóra

Katastrálne územie podľa fytogeograficko-vegetačného členenia flóry Slovenska (Plesník 2002) spadá do bukovej zóny, kryštálicko-druhohornej oblasti dvoch okresov:

- okres Malá Fatra, Veľká Fatra, podokres Veľká Fatra, obvod Šiprúň-Lysec,
- okres Turčianska kotlina, podokres južný

a) Rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Prirodzená/potenciálna vegetácia predstavuje klimaxové spoločenstvá, ktoré by sa v danom území vyvinuli bez činnosti človeka v krajine. V katastrálnom území sa vyskytujú nasledovné vegetačné jednotky prirodzenej vegetácie podľa Maglockého (2002):

- karpatské dubovo-hrabové lesy
- dubové a cerovo - dubové lesy
- bukové a jedľovo - bukové lesy

b) Reálna vegetácia

Reálna vegetácia je vegetácia, ktorá sa nachádza v území v súčasnosti a je výsledkom zmien, ktoré sú odrazom vplyvu človeka na prírodné pomery tohto územia. Príkladom reálnej vegetácie v území sú :

- Vodné biotopy - V záujmovom území sa nenachádzajú vodné biotopy viazané na stojatú vodu. Vodné biotopy tečúcich vôd sú zastúpené len hornými úsekmi tokov, vo Veľkej Fatre potokom Vôdky a jeho prítokmi a v kotlinovej časti potokom Kalník a jeho prítokmi. Prírodný charakter toku si zachoval len potok Vôdky, všetky kotlinové toky sú viac, či menej úpravené (napriamené, prehĺbené a zregulované). To, ako aj znečistenie tokov, spôsobilo degradovanie vodných biotopov, predovšetkým však okolitých mokradí bývalých inundačných území..
- Nelesné brehové porasty - V sledovanom území obsadzujú prevažne druhotné stanovištia brehov zregulovaných, zahĺbených a spevnených tokov, kde sa nevyskytuje drevinová pobrežná vegetácia, či už v dôsledku nevhodných podmienok, alebo jej zámerným odstraňovaním. Na väčšine územia toky lemuje biotop X3 Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel.
- Krovinné a kričkové biotopy - Skupina biotopov, ktorej plocha v porovnaní so stavom v roku 1950 vzrástla, avšak vplyvom dodnes trvajúceho veľkoplošného extenzívneho vypásania nekosených trávnatých plôch dobytkom a ovcami si v posledných rokoch zachováva len mierne stúpajúcu tendenciu. Líniové kroviny lemuju vodné toky a cesty, plošné kroviny vznikli prevažne na strmších medziach menej intenzívne vypásaných pasienkov.
- Teplo a suchomilné trávno-bylinné porasty - v skúmanom území patria k najcennejším vegetačným formáciám s vysokou druhovou diverzitou, ako aj s výskytom viacerých vzácných a regionálne významných druhov. Vrástajú na strmé, južne orientované stráne, medze s plytkou, na živiny chudobnou pôdou, ktoré boli v minulosti kosené a dodnes sú prepásané.
- Lúky a pasienky - Predstavuje plošne najrozšírenejšiu skupinu biotopov v kotlinovej časti k. ú. Vyskytujú sa tu dosievané trávne porasty, kosné lúky, ohradené pasienky s hovädzím dobytkom ako aj extenzívne pasené pasienky ovcami. Pomerne rozšírené sú aj horské lúky vo veľkofatranskej časti k. ú. V dôsledku intenzívneho hospodárenia (dosievania a hnojenia) bola na rozsiahlych plochách ochudobnená ich druhová bohatosť, no zachovali sa aj plochy s druhovo veľmi bohatými porastmi. Plošne na väčšine územia prevládajú biotopy Lk1 a zanikli ekologicky aj biologicky významné mokré lúky.
- Rašeliniská a slatiny - v minulosti sa na skúmanom území pravdepodobne vyskytovali rozsiahle slatinné biotopy na rozšírených nivách potokov a ich prameniskových oblastiach (cf. Historická ortofotomapa Slovenska) napríklad na lokalitách Močidlá, Slatiny, v Dolnom Jasene na území dnešného futbalového ihriska a pod. Vplyvom odvodňovania tieto biotopy zanikli..
- Prameniská - V minulosti sa v kotlinovej časti k. ú. vyskytovalo viacero otvorených pramenísk prevažne slatinného charakteru, ktoré sú dnes zarastené krovinnou vegetáciou, prípadne devastované zošliapávaním dobytkom. Maloplošné lesné prameniská možno vzácné nájsť v Hornojasenskej doline..

- Lesy - K vzácnnejším porastom drevinovej vegetácie patria borovicové lesy lesostepného charakteru s rôznou prímiesou duba na výslnných svahoch kotlín na vápnom podklade. V sledovanom území rastú na miestach sukcesne zarastajúcich teplomilných travinno-bylinných porastov, miestami ide aj o umelo vysadenú borinu.

6.2 Fauna

Zloženie fauny katastrálneho územia je výsledkom pôsobenia zložitého komplexu prírodných činiteľov a vplyvu ľudských aktivít. Dôležitým podkladom pre spracovanie prehľadu živočíšstva so stanovišťami v obci alebo jej blízkom okolí bol aj aktuálny Program starostlivosti o Chránené vtáčie územie Veľká Fatra na obdobie rokov 2016 – 2045 (ŠOP SR 2015) ako aj z podkladov Ing. Jána Topercera, PhD. (2009b) spracovaných pre potrebu aktualizácie RÚSES okresu Martin, z prác Vestenického & Vološčuka (1986), Astaloša (2002, 2004).. V k. ú. obce sa vyskytuje množstvo živočíšnych druhov:

- Bezstavovce - vo Veľkej Fatre bolo zistených okolo 3000 druhov bezstavovcov, a to motýľov (932 druhov), chrobákov (717 druhov), dvojkřídlcov (509 druhov), pavúkov (326 druhov) atď.. Veľká druhová bohatosť fauny trávnych porastov je poväčšine dôsledkom tradičných poľnohospodárskych metód, ktoré udržiavali rôznorodé podmienky ako na úrovni krajiny, tak maloplošne. Pásenie a kosenie ovplyvňujú väčšinu bezstavovcov v trávnom poraste negatívne. Hlavné veľké druhy ako napr. kobyľky sa stávajú na posekaných a spásených plochách korisťou pre vtáky. Z dlhodobého hľadiska sa rozdiely medzi kosením a pastvou prejavujú v tom, že dobytok prednostne spása niektoré druhy rastlín, zatiaľ čo iným sa vyhýba čím ovplyvňuje dostupnosť hostiteľských rastlín pre špecializované bylinožravé druhy. Medzi typické druhy hmyzu patria práve tie druhy ploštíc, chrobákov, dvojkřídlcov viazaných na rastliny, ktorým sa dobytok vyhýba: žihľava, bodliaky, štiavy (napr. bzdocha pásavá (*Graphosoma lineatum*), *Tingis cardui*). Pastva za primerane nízkych stavov dobytká má schopnosť postupne vytvoriť mozaiku silne a slabo spásaných plôšok s rôznou výškou porastu na rozdiel od kosenia, ktoré väčšinou porast zníži naraz a rovnako na celej ploche
- Obojživelníky a plazy - Astaloš (2002) uvádza z územia Veľkej Fatry 8 druhov obojživelníkov a 7 druhov plazov. 40 % všetkých zistených obojživelníkov tvoria typické druhy viazané na prostredie horských dolín a lesných komplexov (*Salamandra salamandra*, *Triturus montandoni*, *T. alpestris*, *Rana temporaria*, *Lacerta vivipara*) a druhy so širokou ekologickou valenciou (*Bombina variegata*, *Bufo bufo*, *Anquila fragilis*) – 20 % zo všetkých zistených druhov. Viac ako 26 % predstavujú druhy otvorenej krajiny, cca 600 m n.m. (*T. vulgaris*, *Bufo viridis*, *Lacerta agilis*, *Natrix natrix*). Zvyšných 13 % predstavujú druhy so špeciálnymi požiadavkami na potravu a prostredie (*Podarcis muralis*, *Coronella austriaca*). Špeciálne z holí a hornej hranice lesa uvádza výskyt 4 druhov obojživelníkov (*T. montandoni*, *T. alpestris*, *B. bufo*, *R. temporaria* a 2 druhy plazov (termorezistentné druhy: *Lacerta vivipara*, *Vipera berus*). Plazy sa na vody viažu ešte menej - okrem užoviek *N. natrix* a vzácnnej *N. tessellata*. Vlhšie a chladnejšie polohy vyhľadáva vretenica *Vipera berus* a jašterica živorodá *Lacerta vivipara*, najčastejšie v supramontánnom a subalpínskom stupni (ale izolované populácie i na turčianskych slatinách). Slepúchovi *Anguis fragilis* najviac vyhovujú lesy, jašterici obyčajnej *Lacerta agilis* zas suché bezlesie kotliny (l.c.).
- Vtáky - v okrese Martin je významne väčší podiel nehniedzdičov. Dôvodom je jeho migračne výhodná poloha na križovatke tvaru „T“ dvoch vtáčích migračných trás stredoeurópskeho významu. S tým, že osi trás tvoria rieky, súvisí medzi nehniedzdičmi dominantný podiel vodných vtákov. Z pohľadu hniezdiacich druhov vtákov patrí k najcennejším územiám juhozápadná časť Veľkej Fatry. Okrem predmetov ochrany Chráneného vtáčieho územia SKCHVU033 Veľká Fatra (nie je súčasťou k.ú., ale v riešenom území môžu uvedené druhy vtákov hniezdiť prípadne využívať jeho potravné a úkrytové stanovištia) sú to napr. sova lesná, sluka lesná, zo spevavcov škovránik stromový (*Lullula arborea*), drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), krkavec čierny (*Corvus corax*), či orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*). Na horských lúkach vidno ľabtušku vrchovskú (*Anthus spinoletta*), popri potokoch vodnára potočného (*Cinclus cinclus*), trasochvosta horského (*Motacilla cinerea*) alebo pestrého rybárika riečného (*Alcedo atthis*). Ako významné hniezdne teritórium ohrozených druhov vtákov bola Veľká Fatra zaradená nielen medzi 32 významných vtáčích území Európy na Slovensku, ale bola aj navrhnutá medzi chránené vtáčie územia v rámci Európskeho spoločenstva.
- Cicavce - okrem veľkých šeliem a cicavcov, sú to hlodavce typické pre lesy a ich okraje: plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*), plch lesný (*Dryomys nitedula*) alebo plch sivý (*Glis glis*), v zachovaných porastoch v záveroch dolín žije aj vzácny hraboš tatranský (*Microtus tatricus*) alebo myšovka horská (*Sicista betulina*). K nim sa pridružuje ďalší vzácny druh zo skupiny hmyzožravcov piskor vrchovský (*Sorex alpinus*) alebo popri potokoch a v mokradiach žijúce dulovnice (*Neomys fodiens*, *Neomys anomalus*), a netopiere.

6.3 Významné migračné trasy živočíchov

a) Biokoridory

- Nadregionálny biokoridor Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra, terestrický biokoridor, zabezpečujúci prepojenie Krivánskej Malej Fatry, Hôľnej a Bralnej Fatry s pokračovaním do Nízkych Tatier a Kremnických vrchov.
- Regionálny biokoridor Trebostovo - Záborie - terestrický biokoridor prepájajúci celky Veľká Fatra a Lúčanská Fatra cez husto osídlenú Turčiansku kotlinu..
- Ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa - Blatnica - ekotónový biokoridor, vedie od RBk 10 okrajom masívu Veľkej Fatry od Sklabine až po RBk 11 medzi Blatnicou a Folkušovou, dotýka sa PRBc 2 Bralná Fatra.

7. Krajina

7.1 Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra – SKŠ (druhotná krajinná štruktúra, t.j. využitie krajiny za posledných 5 rokov až po súčasnosť) je tvorená súborom prvkov, ktoré človek ovplyvnil, čiastočne alebo úplne pozmenil, resp. novo vytvoril ako umelé prvky krajiny. Na základe zastúpenia a plošnej výmery jednotlivých prvkov SKŠ možno hodnotiť súčasný stav antropizácie krajiny, či ide o územie prirodzené s vysokou ekologickou hodnotou alebo naopak, o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinoekologickou hodnotou.

Z hľadiska posudzovaného územia je zrejмый rozdiel medzi súčasným mapovaným a evidenčným stavom. V rámci KEP bol zistený nasledovný stav zastúpenia jednotlivých štruktúrnych prvkov krajiny a je uvedený v nasledujúcej tabuľke č. 3.

Tab.č.3 - súčasný stav krajinných prvkov SKŠ

Prvky súčasnej krajinej štruktúry	Výmera v ha
Lesná drevinná vegetácia	1341,89
Nelesná drevinná vegetácia	4,83
Brehové porasty (patrí do NDV)	19,91
Kosené lúky a pasienky s náletom drevín	444,74
Vodné plochy, toky, mokrade	2,65
Orná pôda (veľkobloková, mozaika maloplošnej ornej pôdy a záhrad)	192,64
Sídlné plochy	32,86
Plochy výrobné, dopravné a tech. vybavenosť	6,84
SPOLU	2046,37

Pre porovnanie uvádzame výmeru pozemkov podľa katastra nehnuteľností (tab. 4):

Tab. 4 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov podľa evidencie katastra nehnuteľností: stav KN-C

Druh pozemku	Výmera v (ha)
Lesné pozemky	1273,02
Orná pôda	187,94
TTP	482,65
záhrady a ovocné sady	11,99
Zastavané plochy	32,12
Vodné plochy	3,87
Ostatné plochy	54,79
Spolu	2046,38

Lesná vegetácia

Lesy tvoria jeden z hlavných pilierov biologickej diverzity v Turčianskom Jasene. Lesy sú najkompaktnejšie v južnej a juhovýchodnej časti katastra v Území európskeho významu Veľká Fatra. Rozpätie nadmorských výšok v katastrálnom území od cca 450 po 1330 m, spolu s výraznou členitosťou povrchu, teda výšková zonálnosť, podmienené zmenou makroklimy, najmä teploty a zrážok zaraďujú tunajšie lesné spoločenstvá do 4 vegetačných stupňov:

- dubovo-bukový
- bukový
- jedľovo-bukový
- jedľovo - bukovo - smrekový

Lesné porasty sú tvorené prevažne bukom (52,74%), smrekom (31,07%), ďalej sú agregované jedľa (8,72%) a javor (6,40%), zastúpenie ostatných drevín je menej ako 1%.

Z celkovej výmery lesov (1198,32 ha) zaberajú ochranné lesy takmer 32%, zvyšok sú lesy hospodárske (815,15 ha).

Nelesná drevinná vegetácia a brehové porasty

Má osobitné postavenie medzi ekostabilizačnými prvkami a plní v krajine viac stabilizačných funkcií: pôdoochrannú (svahy, vodné toky), remízky, biotopy, biokoridory. Remízky vznikajú na plochách, ktoré nebolo možné začleniť do veľkoplošných blokov ornej pôdy. Často sa jedná o terénne depresie (rokle, strže, úvozy). Brehové porasty sú zvyšky lužných lesov väčšinou redukované na úzke viac-menej líniové útvary lemujúce brehy. Väčšina zachovalých brehových porastov patrí medzi biotopy národného a európskeho významu.

Kosené lúky a pasienky

Vyskytujú sa tu dosievané trávne porasty, kosné lúky, ohradené pasienky s hovädzím dobytkom ako aj extenzívne pasené pasienky ovcami. Pomerne rozšírené sú aj horské lúky vo veľkofatranskej časti k. ú. V dôsledku intenzívneho hospodárenia (dosievania a hnojenia) bola na rozsiahlych plochách ochudobnená ich druhová bohatosť, no zachovali sa aj plochy s druhovo veľmi bohatými porastmi.

Vodné toky a plochy

Cez k. ú. pretekajú vodné toky : Sklabinský potok, potok Kalník, Lysecký potok, potok Vôdky a ďalšie bezmenné toky. Nenachádzajú sa tu vodné plochy.

Orná pôda

Výmera poľnohospodárskej pôdy je v k. ú. 682,55 ha (33,35%), z čoho je výmera plochy ornej pôdy 187,91 ha (9,18%).

Ovocný sad sa nachádza pri areáli Poľnohospodárskeho družstva v Dolnom Jasene.

Sídlné plochy

Nachádzajú sa tu obytné plochy (rodinné domy), doplnené obslužnými objektmi občianskej vybavenosti (2 kultúrne domy, požiarna zbrojnica, ap.) a areálmi Poľnohospodárskeho družstva. Verejná zeleň je súčasťou sídla, často je zastúpená nepôvodnými a cudzokrajnými drevinami. Obec je vidieckym typom sídla.

7.2 Krajina, stabilita, ochrana, scenéria

Na základe dynamiky vývoja krajiny a porovnaním s rokom 1950 (*<http://mapy.tuzvo.sk/HOFM/>) sú evidentné štrukturálne zmeny v priebehu posledných cca 50 rokov. Oproti posledným, zhruba 60 rokom za posledných cca 250 rokov od prvého vojenského mapovania uskutočneného v rokoch 1763-1787, nedošlo k podstatným zmenám v štruktúre krajiny voči obdobiu pred kolektívizáciou. A poľnohospodársky bola využívaná asi polovica k.ú.

V zmysle Európskeho dohovoru o krajine, ktorého signatárom je Slovenská republika od roku 2005 a Metodiky identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny zverejnenej vo Vestníku MŽP SR. ročník XVIII, čiastka 1b z roku 2010 je potrebné preukázať, že uvedený posudzovaný strategický dokument svojimi návrhmi nenaruší:

- a) charakteristický vzhľad krajiny (v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody),
- b) ochranu kultúrneho dedičstva – charakteristické a významné siluety, pohľady a panorámy (zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu). Tieto postuláty platia aj pre tie v dokumente navrhované činnosti, ktoré budú následne posudzované podľa zákona č.24/2006 Z.z.

Štruktúra krajiny a krajinný obraz

Sú výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu, veľkosť ktorého ovplyvňuje mieru stability a kvality krajiny. Posudzované územie predstavuje územie atakované odlesňovaním pre účely poľnohospodárskej výroby a následne zalesňované, alebo podliehajúce sukcesným procesom.

Ekologicky najstabilnejším a súčasne pohľadovo dominantným je krajinný priestor Veľkej Fatry na východe k. ú. ukončený jej hlavným hrebeňom. Poľnohospodársky využívaná pahorkatinová západná časť s osídlením predstavuje typickú kultúrnu krajinu okrajov Turčianskej kotliny.

Taktiež je možné hodnotiť krajinný obraz (podľa autorov Köhler & Preiss, r.2000) pomocou indikátorov:

- prírodnosť: indikátor sa vzťahuje k pôsobeniu krajinného obrazu na človeka,
- historická kontinuita – indikátor sa vzťahuje na vývoj krajiny a týka sa jej javov, ktoré sa vytvárali v priebehu histórie,
- rozmanitosť – indikátor sa vzťahuje na štruktúrovanosť prírodných a antropogénnych javov a ich individualitu. V prípade vysokej individuality krajinných prvkov hovoríme o jedinečnosti krajiny.

Tab. č. 5 - Pôsobenie prvkov SKŠ v krajine

Pôsobenie prvkov v krajine	Prvky SKŠ
rušivo pôsobiace prvky	elektrovody v krajine, okolie ciest III triedy, priestory areálu poľnohospodárskeho družstva, svahy v okolí družstva erodované prehánaním dobytky, ruderalizované plochy, intenzívnejšie využívané účelové cesty, devastované lesné cesty a zväžnice, ako aj ťažené lesné porasty
harmonicky pôsobiace prvky	lesy, väčšie porasty mimolesnej vegetácie s mozaikou trávnych porastov, lesíky, mimolesná vegetácia, zarastajúce úhory, sady, historické krajinné štruktúry – úzkobloky, medze, teplomilné stráne – pasienky
neutrálne pôsobiace prvky	prechodné zóny medzi obcou a krajinou s predpokladaným dosahom urbanizačných vplyvov, väčšie plochy záhrad a záhumienkov, rekreačno-oddychové plochy

Na základe interpretácie zastúpenia a zoskupenia prvkov súčasnej krajinné štruktúry sa hodnotí charakteristický vzhľad krajiny.

Pre podhorskú krajinu Turčianskeho Jasena sú typické *lúčnopasienkárské krajinné štruktúry* s extenzívnymi i intenzívnymi pasienkami a rozptýlenými skupinami stromov a krov, v ktorej sa odráža spôsob využívania krajiny v súlade s krajinneekologickými podmienkami, vyznačuje sa výrazným vizuálnym efektom a vytvára typický kolorit. Aj v dokumentácii RÚSES (SAŽP 2014) je vyzdvihnutý ich vysoký potenciál pre agroturistiku a rekreáciu. Pre krajinný segment v okolí Blatnice až Mošoviec sa dokonca uvažovalo s prípravou návrhu na zápis do Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva v rámci významných lúčnopasienkárskych oblastí Slovenska.

Výrazné agrárne krajinné štruktúry, ako terasované políčka, typické napr. pre oblasť Oravy, Kysúc, alebo Liptova sa v území Turca vyskytovali len okrajovo. Charakter krajiny podmieňoval využívanie územia skôr intenzívnejším spôsobom formou *väčších poľnohospodárskych celkov (majetkov)*, typickým krajinným prvkom Turca v minulosti boli zemianske kúrie s jednotlivými hospodárskymi dvormi. Významné štruktúry boli aj *aleje popri cestách*.

K podporeniu harmonického vnímania krajiny by výrazne prispelo zachovanie trávnatých porastov, medzí a úhorov a obnovovanie a vysádzanie sadov ovocných stromov. Záhrady a sady významne ovplyvňujú ráz krajiny v okolí sídiel.

Scenéria krajiny

Krajinný obraz je súborom faktorov, pôsobiacich na človeka prostredníctvom zmyslových vnemov. V tejto súvislosti treba osobitne zdôrazniť esteticko – kompozičné kvality krajinného obrazu, na základe ktorého si človek vytvorí vizuálny dojem.

Územie a blízke okolie posudzovaného územia je členené zo západu na východ a predstavuje v prvom vizuálnom pásme pahorkatinovú poľnohospodársky a sídelne využívanú krajinu s vtrúsenou NDV prevažne líniových štruktúr. Za ním smerom východným vystupuje v druhom vizuálnom pásme členité mozaikovité predhorie Veľkej Fatry s nadmorskou výškou od 600 do 800 m n. m., za ktorým sú ukryté rozsiahle doliny (Sklabinská, Hornojasenská, Belianska a Kantorská, spoza ktorých sa dvíhajú v nadmorskej výške 1000-1300 m n. m. vrcholy hlavného hrebeňa a bočných výbežkov masívu Veľkej Fatry, ktorý tvorí tretie vizuálne pásmo.

Smerom západným sa z vyšších polôh kotlinovej pahorkatiny predhoria otvárajú pôsobivé scenérie Turčianskej kotliny so sídelnými štruktúrami okolia mesta Martin v prvom vizuálnom pásme a v pozadí súvislé druhé vizuálne pásmo Malej Fatry bez ďalšieho členenia so splyvajúcim predhorím.

Z pohľadu scenérií krajiny je lokalita veľmi atraktívna.

Krajinný ráz, alebo regionálne špecifický krajinný charakter, predstavuje prírodnú, kultúrnu a historickú hodnotu krajinného obrazu. Vyjadruje hodnotové vzťahy, významnosť a identitu krajinného prostredia. Každý krajinný priestor je charakterizovaný určitými znakmi, ktoré vytvárajú jeho v podstate neopakovateľný krajinný ráz – ojedinelosť, osobitosť, odlišnosť, zvláštnosť.

Pre posudzovanú dokumentáciu v kontexte významu katastra obce Turčianske Jaseno pre ráz krajiny možno konštatovať:

- krajinno – ekologickú významnosť územia:
Prírodné hodnoty územia vyjadrené ochranným pásmom a územím národného parku s NPR a územiami Natura 2000
- spoločensko – rekreačnú významnosť územia:
Riešený priestor s blízkymi rekreačnými priestormi je súčasťou vizuálne exponovaného priestoru s 2-3 vizuálnymi pásmami smerom na západ aj východ, s vyhliadkami do Turčianskej kotliny a na masívy Veľkej a Malej Fatry.
- kultúrno – historickú významnosť územia:

Zahŕňa výskyt pamiatkového fondu (3x NKP), kultúrno historicko poznávacích expozícií (Jeseniovci) a potenciálnych archeologických nálezísk (Hradisko) v území, prítomnosť historických krajinných štruktúr v kontexte s okolitým prostredím.

Stabilita krajiny

Je podrobnejšie spracovaná v nasledujúcej stati o územných systémoch ekologickej stability.

Ako je konštatované v príslušnej časti, unikátna krajina bude vyžadovať citlivé stvárnenie objektov na navrhovaných rozvojových plochách. V návrhu riešenia ÚPN-O sú v záväznej časti zadefinované prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky na podrobnejšie funkčné využitie jednotlivých plôch v katastrálnom území obce.

Zmena štruktúry a využívania krajiny súvisí s rozvojovými tendenciami, je v súlade so spoločensko ekonomickými požiadavkami, a práve posudzovaný strategický dokument je na tieto trendy zameraný. Nakoľko dokument obsahuje len funkčné plochy, nie je možné vyhodnotiť nakoľko ovplyvní krajinu reálna výstavba. V návrhu riešenia ÚPN-O sú v záväznej časti stanovené kritériá, ktoré rešpektujú aj krajinotvorbu, ako súčasť najmä rekreačného a obytného prostredia.

Krajinnoekologická významnosť územia bola hodnotená na základe významnosti prvkov SKŠ v troch stupňoch: prvky veľmi významné, stredne významné a nevýznamné. Hodnotenie slúži pre stanovenie limitov súčasného využitia územia. Obec Turčianske Jaseno patrí medzi územia s veľkou ekologickou významnosťou.

Ekologická významnosť územia sa hodnotí z hľadiska výskytu chránených území, prvkov územného systému ekologickej stability (ÚSES) a ostatných ekostabilizačných prvkov krajiny. Priemerný koeficient ekologickej stability pre okres Martin je 2,297. **Koeficient ekologickej stability pre katastrálne územie je 2,7.** Za ekostabilizačné prvky sa považujú lesy, porasty krovín, heterogénne poľnohospodárske areály a rôzne trávne porasty, ktoré sa nenachádzajú medzi chránenými územiami, ani medzi prvkami ÚSES.

- Ekologicky veľmi významné - sú lesy, ekotony na styku s trávnyimi porastmi, vodné toky a plochy s brehovými porastmi, ďalej lúčno-pasienkárske formy využívania krajiny.
- Stredne významné - sú plochy trávnych porastov s plôškami nelesnej drevinovej vegetácie, ovocné sady a dreviny v sídelných plochách a v okolí výrobných areálov.
- Nevýznamné prvky - predstavujú človekom najviac premenené, resp. devastované plochy: vedenia VVN a VN, cesty, skládky odpadu, smetiská a pod.

8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov, územný systém ekologickej stability

8.1 Chránené územia

✓ *Národný park Veľká Fatra a jeho ochranné pásmo*

Obec Turčianske Jaseno zasahuje do ochranného pásma i samotného územia **Národného parku Veľká Fatra** (ďalej len „NP“), ktoré sa vyhlasuje Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 140/2002 Z.z. Národný park má výmeru 40 371,34 ha, z toho poľnohospodárskej pôdy je 4 033,14 ha, lesnej pôdy 35 524,01 ha, vodných plôch 66,85 ha, zastavaných plôch a nádvorí 131,55 ha, ostatných plôch 621,70 ha. Celková plocha ochranného pásma NP je 26 132,58 ha, z čoho vodné plochy majú výmeru 287,49 ha a lesná pôda 17 182,49 ha. V súčasnosti je v NP a jeho ochrannom pásme vyhlásených 35 maloplošných chránených území na lesných, mokradových, trávnych, či skalných biotopoch, stanovištiach vzácnych a ohrozených rastlín a živočíchov, ale aj na ochranu zaujímavých a cenných morfológických javov a jaskýň (ŠOP 2015).

Na území ochranného pásma platia podmienky ochrany ustanovené zákonom č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktoré zodpovedajú druhému stupňu ochrany (podľa ods. 4 § 17 zákona č. 506/2013 Z. z.).

Ochranné pásmo NP tvoria podľa prílohy k nariadeniu vlády č. 140/2002 Z. z. tri samostatné časti: južná, západná a najväčšia severná časť. K. ú. Turčianske Jaseno sa prelína so severnou časťou ochranného pásma.

Na území ochranného pásma platia podmienky ochrany ustanovené zákonom č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktoré zodpovedajú druhému stupňu ochrany (podľa ods. 4 § 17 zákona č. 506/2013 Z.z.).

✓ *Mokrade regionálneho a lokálneho významu*

Podľa databázy Centra mapovania mokradí SZOPK (Slobodník & Kadlečík 2000) sa v záujmovom území a v jeho blízkosti nevyskytujú mokrade regionálneho významu a lokálneho významu.

✓ *Ochranné lesy*

Ochranné lesy sa vyhlasujú rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, na základe návrhu vyhotovovateľa plánu na dobu platnosti programu starostlivosti o les. V ochranných lesoch možno schváliť osobitný režim hospodárenia, len ak tým nedôjde k obmedzeniu a ohrozeniu účelu, na ktorý boli vyhlásené.

V riešenom území majú prevažne pôdoochrannú funkciu, alebo sú to lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach.

Tab. č.6 - Výmera subkategórií ochranných lesov v k. ú. Turčianske Jaseno

Kategória lesa	Subkategória	Výmera v ha
Ochranné	A Lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach	110,73
	B Vysokohorské lesy	97,09
	D Ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy	193,37
Hospodárske		852,52
Spolu		1253,71

✓ *Ochrana drevín*

V katastrálnom území nie sú evidované žiadne chránené stromy, chránené v zmysle § 49 zákona č. 543/ 2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

✓ *Chránená vodohospodárska oblasť Veľká Fatra*

Do k. ú. obce Turčianske Jaseno zasahuje CHVO Veľká Fatra určená Nariadením vlády SSR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd. Prevažná časť CHVO Veľká Fatra zasahuje do horskej oblasti. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a ochrany ich zásob. Z hľadiska citlivosti povrchových vôd na klimatické zmeny CHVO Veľká Fatra je zaradená do 2. stupňa citlivosti.

8.2 NATURA 2000

NATURA 2000 má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie. NATURA 2000 má zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov, čo však vôbec nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

Právnym základom pre tvorbu Sústavy NATURA 2000 sú:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, do k. ú. Turčianske Jaseno zasahuje **chránené vtáčie územie SKCHVU033 Veľká Fatra**.
- smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. **územia európskeho významu (ÚEV)**, do k. ú. Turčianske Jaseno zasahuje **Územie európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra**.

8.3 Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá, zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Obec Turčianske Jaseno nemala spracovaný Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES), tento bol navrhnutý až v Krajinnoekologickom pláne a prebratý do návrhu ÚPN-O, kde sú aj podrobné informácie o jednotlivých prvkoch všetkých úrovní systémov.

Vyššie úrovne z dokumentov a dokumentácií boli prevzaté nasledovne:

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“ 1998) vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov č. 1 až 4. Podkladom pre vypracovanie RÚSES VÚC Žilinského kraja bol Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin (Regioplán Nitra, Ekoped Žilina, 1993).

V súčasnosti je platná jeho aktualizácia z roku 2014 (SAŽP Banská Bystrica, Centrum starostlivosti o životné prostredie Žilina), ktorá však ešte nie je zapracovaná do ÚPN VÚC a z ktorej sme do siete MÚSES doplnili prvky RBC s uvedením kategórie „návrh“, nakoľko nie sú stavom v ÚPN VÚC Žilinského kraja z roku 1998. V návrhu a čistopise ÚPN-O však bude potrebné zjednotiť ako charakteristiku, tak vymedzenie prvkov podľa poslednej aktualizácie RÚSES ako aj ich spresnenie v lokálnej mierke.

Do kostry ÚSES bol premietnutý záväzný dokument ÚPN VÚC Žilinského kraja vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov. Pre k. ú. Turčianske Jaseno uvádza nasledovné prvky ÚSES:

- Biocentrum nadregionálneho významu Lysec, ID 6/8,
- Biokoridor regionálneho významu územie Trebostovo - Záborie (terestrický), ID 6/27
- Biokoridor regionálneho významu ekotón Veľká Fatra Sklabiňa – Belá, ID 6/39

Charakteristiky prvkov RÚSES zo schváleného dokumentu **RÚSES okresu Martin** (SAŽP Banská Bystrica, Centrum starostlivosti o životné prostredie Žilina 2014):

- Biocentrum nadregionálneho významu NRBC 6 Hôľna Fatra - Lysec – Borišov – Madačov,
- Biokoridor nadregionálneho významu NRBC 4 Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra,
- Biokoridor regionálneho významu RBK 9 Trebostovo – Záborie,
- Biokoridor regionálneho významu RBK 16 ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa –Blatnica.

✓ *Genofondové lokality (GL)*

Medzi ekostabilizačné prvky zaraďujeme predovšetkým genofondové lokality (GL). Výber regionálnych genofondových lokalít vychádza z RÚSES okresu Martin (SAŽP 2015).

- GL143 pôv.č. 275 Tisovô – Končitý vrch - Kačka
- GL144 nová Koryto
- GL145 pôv.č. 266 Lysec
- GL146 pôv.č. 265 Lysec J a JZ stráne
- GL148 pôv.č. 264 Madačov

Terénnym prieskumom boli zmapované nasledovné 3 lokality s výskytom xerothermných biotopov, ktoré majú charakter genofondových lokalít. Boli premietnuté do návrhu MÚSES.

- Dolné Jaseno (súčasť navrhovaného IP1)
- Kamenné dielce (súčasť navrhovaného IP2)
- Bresty (súčasť navrhovaného MBc1)

Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES) – návrh

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. V riešenom území v priestoroch a lokalitách s vysokou krajinnoekologickou hodnotou sú navrhnuté tieto prvky kostry miestneho územného systému ekologickej stability:

- 1 biocentrum nadregionálneho významu (NRBC6), 1 biokoridor nadregionálneho významu (NRBC4) a 1 biokoridor regionálneho významu (RBK16), ktoré sú prebraté z RÚSES Martin (SAŽP Banská Bystrica, Centrum starostlivosti o životné prostredie Žilina, 2014) s uvedením kategórie „návrh“, nakoľko nie sú stavom v ÚPN VÚC Žilinského kraja z roku 1998.
- 2 biocentrá miestneho významu MBc (308 ha),
- 3 biokoridory miestneho významu MBk (6,89 km),
- 8 interakčných prvkov plošného a líniového charakteru IPP, IPL (22,4 ha).

✓ *Navrhované biocentrá miestneho významu*

- Biocentrum miestneho významu **MBc1** - tvoria ho okraje komplexov starých rôznovekých rozdrobených montánných bučín a jedľobučín s prirodzenou štruktúrou a mozaika nelesnej drevinovej vegetácie a trávnych porastov. Biocentrum je významné výskytom teplomilnej flóry a entomofauny. Jeho súčasťou je i navrhovaná genofondová plocha č. 3 Bresty. Z východu sa k nemu pripája NRBC4 Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra.
- Biocentrum miestneho významu **MBc2** - nelesná drevinová vegetácia v poľnohospodársky využívannej krajine na lokalite Krivé lazy nadväzujúca na brehovú vegetáciu MBk1 Kalník. Z východu sa k nemu pripája RBK16 Ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa –Blatnica.

✓ *Navrhované biokoridory*

- Biokoridor miestneho významu **MBk1** (hydrický) - Kalník
- Biokoridor miestneho významu **MBk2** (hydrický) - prítok Kalníka
- Biokoridor miestneho významu **MBk3** (hydrický) - Bezmenný vodný tok na západe k.ú. v lokalitách Slatiny, Močidlá

✓ *Navrhované interakčné prvky*

- Interakčný prvok **IP1**: Pahorkatinová stráň podhoria Veľkej Fatry. Prvok sa pripája zo severu na MBk1, konkrétne jeho pravostranný prítok v Dolnom Jasene.
- Interakčný prvok **IP2**: Nelesná drevinná vegetácia a trávne porasty na lokalite Pod hájom. Pôsobí ako útočisko zveri.

- Interakčný prvok **IP3**: Nelesná drevinná vegetácia a trávne porasty severne od lokality Lovisko. Pôsobí ako útočisko zveri
- Interakčný prvok **IP4**: Prvok plošného aj líniového charakteru, pozostávajúci z remízky a líniovej sprevádzajúcej vegetácie a poľného hnojiska.
- Interakčný prvok **IP5** : Podobne ako pri IP1 ide o pahorkatinovú stráň podhoria Veľkej Fatry s južnou až východnou orientáciou v lokalite Kamenné dielce.
- Interakčný prvok **IP6** : Nelesná drevinná vegetácia a kosené mezofilné lúky a pasienky severovýchodne od areálu družstva v Hornom Jasene. Prvok sa pripája k MBk1.
- Interakčný prvok **IP7** : Nelesná drevinná vegetácia a kosené mezofilné lúky a pasienky na lokalite Lovisko. Prvok je refúgiom fauny.
- Interakčný prvok **IP8** : Prvok reprezentuje historickú krajinnú štruktúru – úzkopásové polia na severozápadnom okraji Dolného Jasena. Prepája MBk1 s Biokoridorom regionálneho významu územie Trebostovo – Záborie.

9. Obyvateľstvo

9.1 Demografická charakteristika

Obec Turčianske Jaseno mala pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 364 obyvateľov, z toho 172 žien a 192 mužov. Pri sčítaní k v roku 2001 mala obec 354 trvale bývajúcich obyvateľov. Od roku 1970 počet obyvateľov obce klesal, odvtedy počet obyvateľov obce stagnuje. V období od sčítania v roku 2001 do roku 2011 má priemerný ročný prírastok hodnotu 0,28%.

Katastrálne územie obce má rozlohu 2.047 ha. Hustota osídlenia 17,71 obyv./km² je neporovnateľne nižšia ako celo okresný priemer, ktorý dosahuje hodnotu 132,0 obyvateľov na km².

Tab. č.7 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci k 30.06.2016

Obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					
	celkom	muži	ženy	0 – 14	15-64 muži	15-64 ženy	65+ muži	65+ ženy	nezistený
Turčianske Jaseno	362	192	170	50	146	118	19	29	-

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

V období rokov 2006 – 2015 počet obyvateľov obce vzrástol o 29 osôb. Priemerný ročný prírastok predstavuje 3,2 obyv. Počet obyvateľov obce od roku 2006 prirodzeným úbytkom mierne klesal a zároveň rástol kladným migračným saldóm, pričom prírastok migračným saldóm (+32 obyvateľov/ 9 rokov) bol vyšší ako prirodzený úbytok (-3 obyv./9 rokov).

K 31.12.2015 sa veková štruktúra obyvateľstva obce oproti sčítaniu v r.2011 zlepšila, index vitality sa zvýšil na 155,1 (v predproduktívnom veku bolo v obci 76 obyvateľov, v produktívnom veku 276 obyvateľov a v poproduktívnom veku 49 obyvateľov). V obci je index vitality vyšší ako 120, čiže populačný vývoj má stabilizovaný charakter, na rozdiel od okresu Martin a v Slovenskej republike (vývoj obyvateľstva vzhľadom na vekovú štruktúru je ubúdajúci).

V obci je najviac zastúpená obyvateľstvo slovenskej národnosti až 99,17 %.

V obci je veriacich okolo 83,7 %, z toho až 68,2 % je evanjelického a. v. vyznania a v malej miere 15,2% je zastúpené rímsko-katolícke náboženstvo. Bez vyznania je 49 osôb (13,5 %), nezistené vierovyznanie bolo u 10 osôb (2,8%).

✓ Prognóza demografického vývoja

Vzhľadom na blízkosť okresného mesta Martin, mesta Vrútky a obce Sučany (budovaná priemyselná zóna) je v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti od obce dostatok pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu ako aj vzhľadom na vhodné prostredie pre bývanie je v obci záujem o výstavbu nových rodinných domov, čo sa prejavuje aj kladným migračným saldóm, za posledných 5 rokov pribudlo prisťahovaním priemerne ročne 3,6 obyvateľov.

Vzhľadom k pracovným príležitostiam v dostupnej vzdialenosti je predpokladom stabilizácie obyvateľstva a zlepšenia vekovej štruktúry obyvateľstva vytvorenie dobrých podmienok pre bytovú výstavbu v obci a dobudovanie vybavenosti na zodpovedajúcu úroveň.

Tab.č.8 - Prognóza demografického vývoja počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	%	Priemerný ročný prírastok v %
2 016	384	100,0	-
2 027	470	122,4	2,04
2 037	540	140,6	1,49

9.2 Ekonomická aktivita a nezamestnanosť

Pri sčítaní v roku 2011 bolo v obci 196 ekonomicky aktívnych osôb. Z 264 obyvateľov v produktívnom veku bolo ekonomicky aktívnych 74,2 %. V okrese Martin bolo pri sčítaní v r.2011 ekonomicky aktívnych 46.726 osôb, t.j. 48,1 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva je vyšší ako v okrese Martin.

Z celkového počtu obyvateľov (362) bolo ekonomicky aktívnych 196 obyvateľov (z toho 79 žien, 117 mužov), čo predstavuje 54,1% všetkých obyvateľov, 78,6 % z ekonomicky aktívnych odchádzalo za prácou mimo obec. Z ekonomicky aktívnych pracovalo v primárnom sektore 2,6%, v sekundárnom 27,9% a v terciálnom 69,5%.

V r.2015 bolo v obci evidovaných 20 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje 10,2 % z ekonomicky aktívnych obyvateľov. Nezamestnaných žien bolo 10, rovnako ako aj nezamestnaných mužov.

9.3 Charakteristika bytového a domového fondu

Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 bolo v obci 131 domov, z toho trvale obývaných 86 (65,6%), spolu bolo 153 bytov, z toho trvale obývaných 109 (71,2%).

Ku dňu sčítania v r.2011 bolo na území obce Turčianske Jaseno 151 bytových jednotiek, z toho 115 (76,2%) trvalo obývaných bytov. Celkový počet domov bol 129, z toho trvale obývaných 96 (74,4%). Neobývaných domov bolo 31.

Na 1 trvale obývaný byt pripadalo v Turčianskom Jasene 3,15 obyvateľa pri sčítaní v roku 2011 (3,25 obyvateľa na 1 trvale obývaný byt pri sčítaní v roku 2001). Koeficient obývanosti v obci sa oproti roku 2001 sa zlepšil o 0,10 osoby.

V Žilinskom kraji pripadalo pri sčítaní v roku 2011 pripadalo 3,20 obyvateľa/1 byt, v okrese Martin 2,94 obyvateľa/1 byt. Obývanosť bytového fondu v obci bola v r.2011 vyššia ako v okrese Martin a nižšia ako v Žilinskom kraji.

V najbližších rokoch predpokladáme v súlade so všeobecným trendom vo vyspelých štátoch a prognózami v ÚPN-VÚC Žilinského kraja ďalšie znižovanie koeficientu obývanosti v obci nasledovne :

v roku 2 001	3,25 obyv. / 1 byt
v roku 2 011	3,15 obyv./ 1 byt
v roku 2 027	3,00 obyv. / 1 byt
v roku 2 037	2,90 obyv./ 1 byt

Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2 037 sa bude potreba nových bytov v obci uspokojovať len výstavbou rodinných domov.

✓ Súčasný dopyt po bytoch

Pre predpokladaný počet 540 obyvateľov obce v roku 2 037 a pre dosiahnutie obývanosti 2,90 obyvateľa/1 byt je v roku 2037 potrebný celkový počet 186 trvale obývaných bytov. Pri zachovaní súčasného podielu trvale neobývaných bytov (23,7%) je potrebných v obci celkom 250 bytov, t.j. do roku 2 037 potrebné postaviť v obci približne 100 bytov.

Na základe predpokladu, že k cieľovému roku 2037 budú niektoré lokality len rozostavané, je v územnom pláne potrebné pripraviť obytné plochy aj s primeranou urbanistickou rezervou - 10 % urbanistická rezerva predstavuje ďalších 25 bytov, spolu je pre návrhové obdobie potrebné pripraviť stavebné pozemky pre približne 125 bytov.

10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská

Na území obce sa nenachádza vyhlásená pamiatková zóna ani rezervácia.

V katastrálnom území obce sa nachádzajú **národné kultúrne pamiatky** evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ďalej len ÚZPF SR):

- Rímskokatolícky kostol sv. Margity, č.parc. KN C 11, k. ú. Turčianske Jaseno, č. ÚZPF 547/1
- kostol evanjelický a. v., č.parc. KN-C 62, k.ú. Turčianske Jaseno, číslo ÚZPF 548/1
- Hradisko, číslo ÚZPF 2197/1-2, bližšie určenie - na rozhraní katastrov obcí Turčianske Jaseno a Belá

V k. ú. obce Turčianske Jaseno sa vyskytujú viaceré miestne názvy indikujúce potenciálne **archeologické náleziská** - Stráže, Striebornica, Hradište. Známe početné polohy osídlené od praveku po stredovek v blízkom i vzdialenejšom okolí dovoľujú predpokladať, že v katastri obce sa nachádzajú doteraz neznáme archeologické náleziská, resp. nálezy. Obec Turčianske Jaseno má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom k tomu, že v jej katastri sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum je veľký predpoklad, že sa tu nachádzajú doteraz neevidované a nám neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou.

V záväznej časti návrhu ÚPN-O sú stanovené regulatívy na ochranu historického potenciálu.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V katastrálnom území obce nie sú podľa dostupných údajov evidované paleontologické náleziská ani významné geologické lokality.

12. Iné zdroje znečistenia

Údaje o hlukových pomeroch a vibráciách sú uvedené v kapitole B.II bod 4.

Údaje o žiarení a iných fyzikálnych poliach sú uvedené v kapitole B.II bod 5.

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Aktuálnymi témami v oblasti životného prostredia na Slovensku sú predovšetkým obnova ekosystémov na ornej pôde, obnova miest narušených ťažbou a iných industriálnych stanovišť, obnova riečnych ekosystémov, degradovaných lúčnych porastov, obnova prirodzenej skladby lesov.

Cieľom zhodnotenia environmentálnych problémov je vyjadriť najakútnejšie ohrozenie krajiny Turčianskeho Jasena a jej jednotlivých krajinotvorných zložiek a prvkov vrátane človeka spôsobené stresovými javmi, či už prírodnými, sekundárnymi, alebo javmi vyplývajúcimi z funkčného využitia prvkov SKŠ.

13.1 Premena a degradácia stanovišť

Pri sledovaní dopadov premien stanovišť na biodiverzitu je dôležitým parametrom ich veľkosť. Maloplošné biotopy sú viac náchylné k zániku, preto je potrebné ich obzvlášť chrániť. K degradácii stanovišť teda prispievajú nevhodné disturbancie (narušenia) v dvoch smeroch – nevhodná ľudská činnosť alebo naopak nečinnosť:

- útlm tradičného využívania krajiny a zánik historických krajinných štruktúr, t. j. degradovanie trvalých trávnych porastov: maloplošné biotopy sú viac náchylné k zániku, preto je potrebné ich obzvlášť chrániť. V riešenom území sa to týka najmä xerothermných lúk a pasienkov, ktoré degraduje absencia kosenia a pasienia. Na opustených pasienkoch, lúkach a podobných opusteniskách dochádza k rozširovaniu burinových druhov (*Urtica dioica*, druhy rodov *Cirsium*, *Carduus*, *Lappa* a *Rumex alpinus*). Je potrebné obnoviť využívanie aj na menej prístupných plochách, strmých stráňach, ktoré inak zarastú krovinami a nakoniec lesom.
- intenzifikácia poľnohospodárstva, odvodňovanie mokradí a regulovanie kotlinových tokov: rozorávanie mokradí a pramenísk, zhutňovanie pôdy traktorom, preháňaním dobytkom. V minulosti sa v skúmanom území pravdepodobne vyskytovali rozsiahle *slatinné biotopy* na rozšírených nivách potokov a ich prameniskových oblastiach (cf. Historická ortofotomapa Slovenska) napríklad na lokalitách Močidlá, Slatiny, v Dolnom Jasene na území dnešného futbalového ihriska a pod. Vplyvom odvodňovania tieto biotopy zanikli. Z hľadiska časového priebehu mal proces ničenia biotopov v okrese viacero hlavných vrcholov, z ktorých dva posledné možno datovať do 50-tych rokov 20. storočia (s presahom až do 70-tych rokov) a do ostatného desaťročia (2001 - 2010) s predvídateľným presahom do blízkej budúcnosti (SAŽP 2014),
- intenzifikácia lesného hospodárstva: ohrozovanie maloplošných lesných biotopov výrubom (borovicové lesy lesostepného charakteru), zahusťovanie lesných ciest a zväžnic, šírenie invázných druhov,
- sukcesné zarastanie mokradí – bývalých slatín: v minulosti sa v kotlinovej časti k. ú. vyskytovalo viacero otvorených pramenísk prevažne slatinného charakteru, ktoré sú dnes zarastené krovinovou vegetáciou, prípadne devastované zošliapávaním dobytkom. Maloplošné lesné prameniská možno vzácné nájsť v Hornojasenskej doline,
- eutrofizácia tokov, napr. znečistenie zregulovaného potoka Kalník pretekajúceho intravilánom. Tok je znečistený zo splachov polí a areálu hospodárskeho dvora. Prirodzený charakter toku si zachoval len potok Vôdky. Obec nie je odkanalizovaná.

13.2 Fragmentácia stanovišť

S degradáciou krajiny úzko súvisí aj fragmentácia súvislých stanovišť na viac menších častí prostredníctvom nejakej bariéry, napr.:

- Výstavba produktovodov: na plochách pod vedením VVN vplyvom pravidelného odstraňovania drevín stromovitého vzrastu dochádza k zmenám stanovištných podmienok vedúcich k vzniku odlišných, prevažne suchomilných spoločenstiev rastlín. Plochy sú rizikom pre šírenie invázných druhov rastlín a živočíchov a významne narušajú charakteristický vzhľad krajiny.
- výstavba a prevádzka rekreačných a športových areálov: negatívny vplyv rekreačných a športových aktivít sa prejavuje v tlaku na výstavbu zariadení CR vo voľnej krajine, ale i v chránených oblastiach, s dopadmi na biodiverzitu, biotopy a krajinu a jednotlivé zložky životného prostredia. Medzi najväčšie vplyvy patrí priame ničenie ekosystémov, ich fragmentácia, degradácia a zmena druhového zloženia v okolí rekreačných stredísk, zvyšovanie dopravného zaťaženia, produkcia

odpadov, hluku, vyrušovanie bioty neusmernenou návštevnosťou a zakázanými činnosťami (jazda v teréne na terénnych motorkách, štvorkolkách a snežných skútroch), zvýšená spotreba vodných zdrojov (zasnežovanie). Jasenská dolina je jedným z najvýznamnejších lyžiarskych areálov v okrese, má vybudovaných 7 vlekov so zjazdovými traťami. Medzi formy CR akceptovateľné v chránených územiach patrí najmä pešia turistika, cykloturistika, rekreačné a bežecké lyžovanie, skialpinizmus, freeride a snowboarding, horolezectvo, skalolezectvo a lezenie v ľade, paragliding a závesné lietanie, splavovanie vodných tokov, jazda na koni – hipoturistika, speleoturizmus, poľovnícky turizmus (zameraný len na pozorovanie a fotodokumentácia zveri), zážitkový turizmus (SAŽP 2014).

C.III Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti

1. Vplyvy na obyvateľstvo

Návrh územného plánu obce je územnoplánovací dokument, ktorý má priamy vplyv na plánovanie budúceho stavu životného prostredia, resp. zdravie obyvateľov a kvality života, neobsahuje riešenia, ktoré by zvyšovali ohrozenie zdravotného stavu obyvateľstva a mali naň negatívne sociálno-ekonomické dopady alebo by narušovali pohodu a kvalitu života. Cieľom územného plánu je vytvorenie podkladu pre optimálne riešenie územia vo všetkých funkčných zložkách územia ako je bývanie, občianska vybavenosť, rekreácia a šport, plochy zelene, doprava a technická infraštruktúra tak, aby komplexne riešil územný rozvoj obce, resp. katastrálneho územia. Výstupy z návrhu riešenia ÚPN-O sú zapracované v záväznej časti riešenia. Návrh územného plánu je vyhotovený v jednom variante.

Návrh územného plánu bude mať priaznivý vplyv na obyvateľov obce, vytvorením podmienok pre zvýšenie kvality bývania, doplnením občianskej vybavenosti, zachovaním a doplnením plôch rekreačnej a športovej vybavenosti, pre kvalitatívne zlepšenie stavu životného prostredia vzhľadom na oblasť dopravy a technickej infraštruktúry (návrh vybudovania splaškovej kanalizácie - zlepší kvalitu povrchových vôd a plynofikácie obce - prinesie zlepšenie kvality ovzdušia), ako aj v ostatných oblastiach – znížením predpokladu energetickej náročnosti použitím obnoviteľných zdrojov energií, doplnením verejných plôch zelenej infraštruktúry, vybudovaním, chodníkov, cyklotrás a multifunkčných rekreačných trás.

Spôsob zástavby musí umožniť dobré prevetranie, preslnenie a presvetlenie, vhodné dopravné riešenie a pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia, v obytnom území je nepripustné umiestňovať výrobné zariadenia a výrobné prevádzky; služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania; v území je potrebné zabezpečiť podmienky na upevňovanie zdravia zriaďovaním zelene, výstavbou zariadení na pohybovú aktivitu, rekreáciu a oddych - v návrhu ÚPN-O.

Návrh ÚPN-O rešpektuje existujúce ochranné pásma cintorínov, sietí technickej a dopravnej infraštruktúry a navrhované činnosti umiestňuje mimo nich.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

V k. ú. obce sa nachádzajú územia s výskytom svahových deformácií – registrované potenciálne zosuvné územia. Prípadný vznik nových nie je vylúčený. Preto je územie citlivé na antropogénne zásahy. Svahové deformácie negatívne ovplyvňujú možnosti stavebného využitia územia. V prípade stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych zosuvov je podmienkou pre akúkoľvek výstavbu uskutočnenie inžinierskogeologického prieskumu (požiadavka je zapracovaná do záväznej časti územného plánu).

Návrh územného plánu nebude mať žiadne priame negatívne vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery, nenavrhujú sa žiadne dobývacie priestory ani skládky odpadov. Vplyvy na horninové prostredie počas výstavby jednotlivých zámerov (napr. úniky ropných látok do podložia a pod.) je potrebné riešiť v podrobnejších stupňoch dokumentácie.

V k. ú. sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu, na ktoré nebude mať navrhovaný strategický dokument zásadný vplyv.

3. Vplyvy na klimatické pomery

Návrh územného plánu nebude mať žiadne priame negatívne vplyvy na klimatické pomery v území.

Rozšírenie zastavaných plôch má vplyv na lokálnu klímu a mikroklimu. Pri eliminovaní nepriaznivých klimatických účinkov je potrebné rešpektovať národný dokument „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“, ktorú spracovalo MŽP, 01/2014, hlavne jeho časť uvedenú v bode č.8. Navrhované adaptačné opatrenia v jednotlivých oblastiach, bod 8.3 Sídelné prostredie – navrhované adaptačné opatrenia pre samosprávy sú uvedené v príslušných a relevantných bodoch.

4. Vplyvy na ovzdušie

Návrh územného plánu nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na ovzdušie a ani sa v ňom nerieši umiestnenie nových stredných a veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Návrh územného plánu rieši plynofikáciu všetkých rozvojových lokalít pre bývanie ako aj využitie alternatívnych, obnoviteľných zdrojov energie (napr. tepelné čerpadlá, solárna energia, biomasa, ap.), čím je daný predpoklad pre elimináciu znečistenia ovzdušia lokálnymi kúreniskami a postupné znižovanie emisií.

Zdrojom znečistenia ovzdušia je do určitej miery hospodársky dvor. Územný plán navrhuje na zníženie účinkov na obytné územie výsadbu vysokej aj nízkej, stomovej aj krovitej izolačnej zelene - biofiltra.

5. Vplyvy na vodné pomery

Návrh územného plánu obce nevyvoláva priame významne negatívne vplyvy na vodné pomery územia, kvalitu povrchových a podzemných vôd a odtokové pomery. Návrh územného plánu spôsobuje zvýšené nároky na zásoby pitnej vody. Nárast počtu obyvateľstva nevyžaduje vybudovanie nového vodného zdroja.

Vzhľadom na charakter klimatických zmien, za najrizikovejší faktor je možné považovať intenzívne zrážky búrkového charakteru (supercely) vo vyšších polohách, ktoré sa v údolných častiach prejavajú prívalovými vodami v sútokoch jednotlivých mikropovodí a zdvihom povodňovej vlny na ich hlavnom recipiente.

Nové rozvojové lokality sú situované mimo území s potenciálnym rizikom povodní. V záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

Vybudovaním navrhovanej kanalizácie sa podstatne zníži množstvo splaškových odpadových vôd, sústreďovaných momentálne v žumpách a lebo vypúšťaných priamo do vodných tokov, a tým aj riziko znečisťovania povrchových a podzemných vôd.

6. Vplyvy na pôdu

Za priamy vplyv na pôdu možno považovať zábery pôdy na nepoľnohospodárske účely ako to vyplýva z tabuľky na str. 7. Pri návrhu územného plánu obce boli uprednostnené kompaktné, celistvé plochy, nadväzujúce na zastavané územie vzhľadom na ochranu pôdy pred nadmerným rozdrobením.

Za negatívny, degradujúci vplyv na pôdu, okrem činnosti človeka, je možné považovať vodnú a veternú eróziu. Jej priamym vplyvom sa znižuje prirodzená úrodnosť pôd.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Chránené a vzácné spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky Územného systému ekologickej stability (ÚSES), chránené územia a lesné ekosystémy. Vzhľadom na vzdialenosť väčšiny významných prírodných ekosystémov od novo navrhovaných lokalít podľa návrhu územného plánu nie je predpoklad priameho negatívneho ovplyvnenia celkového genofondu a biodiverzity širšieho záujmového územia. Návrh riešenia územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení, čo prispeje k stabilizácii prírodného prostredia a tým sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

Vplyv posudzovaného dokumentu bude jednoznačne pozitívny, nakoľko ustanovuje miestny ÚSES, ktorý je súčasťou ÚPN-O a je taktiež zahrnutý do regulatívov v záväznej časti a po schválení strategického dokumentu a VZN obce o záväzných častiach ÚPN-O, sa stane záväzným, vrátane opatrení na jeho ochranu.

Pri dodržaní navrhovanej koncepcie riešenia ÚPN-O, premietnutej do záväznej časti riešenia vzhľadom na ochranu prírody a tvorbu krajiny, sa nepredpokladá, že dôjde k negatívnym vplyvom na faunu, flóru, resp. biotopy.

Pri realizácii činností a stavieb podľa návrhu územného plánu obce Turčianske Jaseno, ktorými by boli zasiahnuté biotopy európskeho alebo národného významu, budú tieto zásahy identifikovaných biotopov regulované rozhodnutím orgánu ochrany prírody (§ 6 zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) - v prípade situovania návrhu nových stavieb do územia biotopov európskeho a národného významu, je možné každý zásah, ktorý môže poškodiť alebo zničiť tieto biotopy vykonať len na základe vyžiadaného súhlasu od orgánu ochrany prírody a krajiny. V súhlase na vykonanie zásahu je orgán ochrany prírody povinný uložiť žiadateľovi vykonanie revitalizačných opatrení alebo uloženie finančnej náhrady za poškodenie alebo zničenie biotopu. V prípade, že biotopy európskeho alebo národného významu nebudú vykreslené z dôvodu, že odborná organizácia neposkytla ich presnú lokalizáciu, budú orgánom ochrany prírody a krajiny identifikované v etape konania stavebného úradu o územnom rozhodnutí /stavebnom povolení/ a na výskyt týchto biotopov upozorní orgán ochrany prírody vo svojom vyjadrení vydanom pred vydaním územného rozhodnutia (stavebného povolenia) podľa § 9 ods. 1 písm. b/ alebo c/ zákona o ochrane prírody a krajiny.

8. Vplyvy na krajinu

Do výrazu a charakteristického vzhľadu krajiny novú územný plán s navrhnutými rozvojovými zámermi negatívne nezasahuje. V návrhu územného plánu obce sa uvažuje s intenzifikáciou jestvujúceho územia a s rozvojovými zámermi, ktoré sú v nadväznosti so zastavaným územím obce a do voľnej krajiny zasahujú rovnomerne okolo jestvujúceho zastavaného územia predovšetkým na plochách poľnohospodársky využívanej pôdy. Zástavba je navrhovaná prevažne formou rodinných domov.

Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná jestvujúcej vidieckej zástavbe, takže krajinný obraz podhoria Veľkej Fatry nebude narušaný novými prvkami – plochy sú situované v nadväznosti na jestvujúcu zástavbu, a zabezpečené záväznými regulatívmi (výška zástavby, percento zastavanosti, povolené a zakázané využitie a pod.).

Do lesnej pôdy sa nezasahuje.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability

Územný plán intenzifikuje a reštrukturalizuje už urbanizované zastavané územie a rozširuje zástavbu na príslušné lokality. Návrh riešenia zabezpečuje ochranu a funkčnosť všetkých prvkov ÚSES, rešpektuje RÚSES, vrátane navrhovaných ekostabilizačných opatrení, ako aj navrhovanej kostry prvkov MÚSES. Realizáciou navrhovaných ekostabilizačných opatrení sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu krajiny a úpravu jej štruktúry. V rámci riešenia ÚPN-O Turčianske Jaseno nie sú navrhnuté činnosti, ktoré by negatívne zasahovali a ovplyvňovali chránené územia, ochranné pásma, resp. územný systém ekologickej stability a nepredpokladá sa negatívny vplyv strategického dokumentu na tieto územia.

NATURA 2000

Časť k. ú. obce Turčianske Jaseno je súčasťou:

- Chráneného vtáčieho územia Veľká Fatra (SKCHVÚ033), vyhlásené : vyhláška MŽP SR č.194/2010 Z. z. zo dňa 16.04.2010, účinná od 15.05.2010
- Územia európskeho významu Veľká Fatra (SKUEV0238), vyhlásené: výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu

Územná ochrana prírody

V k. ú. obce je potrebné rešpektovať prvky územnej ochrany prírody:

- Ev.č. 340 Národná prírodná rezervácia Madačov
- Ev.č. 337 Národná prírodná rezervácia Lysec
- Národný park Veľká Fatra a jeho ochranné pásmo

Obec Turčianske Jaseno zasahuje do ochranného pásma i samotného územia Národného parku Veľká Fatra (ďalej len „NP“), ktorý bol vyhlásený Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 140/2002 Z.z. zo dňa 27.03.2002.

Na území NP platia podmienky ochrany ustanovené zákonom o ochrane prírody a krajiny (v súčasnosti zákon č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Na území NP platí 3.stupeň ochrany.

Ochranné pásmo NP tvoria podľa prílohy k nariadeniu vlády č. 140/2002 Z.z. tri samostatné časti: južná, západná a najväčšia severná časť. K.ú. T. Jaseno sa prelína so severnou časťou ochranného pásma. Na území ochranného pásma o ochrane prírody a krajiny (v súčasnosti zákon č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Na území OP NP platí 2.stupeň ochrany.

Prvky ÚSES

V k. ú. obce sa nachádzajú:

- Biocentrum nadregionálneho významu NRbC 6 Hôľna Fatra - Lysec – Borišov – Madačov,
- Biokoridor nadregionálneho významu NrBk 4 Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra,
- Biokoridor regionálneho významu RBk 9 Trebstovo – Záborie,
- Biokoridor regionálneho významu RBk 16 ekotón Veľkej Fatry Sklabiná –Blatnica.

Navrhované prvky MÚSES

Územný plán nenavrhuje žiadne nové chránené územia, ale navrhuje miestny územný systém ekologickej stability, ktorý je potrebné v krajine rešpektovať:

- 2 biocentrá miestneho významu MBc (308 ha),
- 3 biokoridory miestneho významu MBk (6,89 km),
- 8 interakčných prvkov plošného a líniového charakteru IPP, IPL (22,4 ha).

Ochranné lesy

Ochranné lesy sa vyhlasujú rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov, na základe návrhu vyhotovovateľa plánu na dobu platnosti programu starostlivosti o les. V riešenom území je 815,15 ha ochranných lesov. Majú prevažne pôdoochrannú funkciu.

Chránená vodohospodárske oblasť

Do k. ú. obce Turčianske Jaseno zasahuje Chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd Veľká Fatra (Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 Zb.), ďalej len CHVO.

V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a ochrany ich zásob. Z hľadiska citlivosti povrchových vôd na klimatické zmeny CHVO Veľká Fatra je zaradená do 2. stupňa stupňa citlivosti.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská

Návrh riešenia územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky.

Je predpoklad, že v k. ú. obce sa nachádzajú doteraz neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť dotknuté navrhovanými činnosťami, ku ktorým sa bude vyjadrovať príslušný orgán ochrany.

Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva v návrhu záväznej časti riešenia.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Vzhľadom na to, že takéto lokality a náleziská sa v katastri obce nenachádzajú, je hodnotenie vplyvu návrhu územného plánu na ne bezpredmetné.

12. Iné vplyvy

Iné vplyvy navrhovaného strategického dokumentu návrh Územného plánu obce Turčianske Jaseno neboli v rozsahu tohto hodnotenia identifikované.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Predkladaný návrh Územného plánu obce Turčianske Jaseno predstavuje rozsiahle spracovanú dokumentáciu, ktorá komplexne rieši predpokladaný rozvoj obce na všetkých úrovniach.

Vplyvy na životné prostredie a vplyvy z hľadiska ochrany prírody a krajiny nie je možné v tomto štádiu vyjadriť presnými kvantitatívnymi ukazovateľmi.

Pri spracovaní návrhu územného plánu obce boli rešpektované všetky v súčasnosti platné právne predpisy v oblasti zložiek ochrany životného prostredia a ochrany prírody a krajiny:

- zákon č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov - napr. Uznesenia Vlády SR č.636/2003 a č.239/2004
- zákon č.364/2004 Z. z. v znení novelizácie 384/2009 Z. z. - vodný zákon, v znení neskorších predpisov
- zákon č.50/ /1976 Zb. v platnom znení - stavebný zákon
- zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- zákon č. 49/2002 Z. z.- pamiatkový zákon, v znení neskorších predpisov
- zákon č.326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov
- zákon č.7/2010 Z.Z. o ochrane pred povodňami
- zákon č. 220/2004 Zb. o ochrane poľnohospodárskej pôdy v znení novely č.57/2013
- zákony o odpadoch - zákon č.79/2015 Z.z. o odpadoch, vyhláška MŽP SR č. 365/2015 Z. z., vyhláška MŽP SR č.366/2015 Z.z. a č.371/2015 Z. z.
- Nariadenie vlády SSR č.13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd
- Nariadenie vlády SR č.140/2002 Z. z., ktorým sa vyhlasuje NP Veľká Fatra
- vyhlášku MŽP č.55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii
- vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia
- vyhláška č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov
- vyhláška MŽP SR č.29/2005 Z. z. - spôsoby ochrany vodárenských zdrojov
- vyhláška č.508/2004, ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy

- vyhláška č. 59/2013 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. územia európskeho významu (ÚEV)
- národný dokument „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“, ktorú spracovalo MŽP, 01/2014

C.IV Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Z posúdenia vplyvov návrhu Územného plánu obce Turčianske Jaseno nevyplývajú žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie ľudí, preto nie je možné exaktne definovať opatrenia na prevenciu, elimináciu a minimalizáciu vplyvov na životné prostredie.

V záväznej časti návrhu územného plánu obce sú stanovené prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky na podrobnejšie funkčné využitie jednotlivých plôch v katastrálnom území obce. Zároveň sú tu premietnuté jednotlivé ekostabilizačné opatrenia na zlepšenie ekologickej stability územia ako aj životného prostredia, ktoré vyplývajú z krajinnoekologického plánu obce Turčianske Jaseno.

1) Opatrenia na ochranu súčasného stavu krajiny:

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu súčasného stavu krajiny, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- dodržiavať zásady ochrany v Území európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra* a SKCHVU033 Veľká Fatra** a rešpektovať návštevný poriadok v ochrannom a samotnom pásme NP Veľká Fatra,
- zachovať funkcie ochranných lesov a zachovávať pôvodné druhové zloženie lesov podľa zloženia potenciálnej prirodzenej vegetácie, v ktorej prevažujú bukové lesy,
- udržiavať rozvoľnenú štruktúru ekotónu – okrajov lesa, mozaiky lúk, pasienkov, krovín a nelesnej drevinnej vegetácie,
- obnoviť obhospodarovanie (kosenie, pasenie) na trávnych porastoch, zabrániť zarastaniu drevinami,
- vykonávať hospodárske aktivity v lesných ekosystémoch na princípe trvalo udržateľného rozvoja z hľadiska ochrany hydrologického režimu relatívne rozkolísaných vodných tokov,
- ponechať v mozaike maloblokovej pôdy a TTP dostatočný počet solitérnych a dutinových stromov,
- podporovať citlivú intenzitu pastvy,
- vylúčiť výrubu v brehových porastoch a vodné plochy ponechať na prirodzenú sukcesiu,
- pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov a zamedziť akýmkoľvek zásahom do vodného režimu v nive tokov (prehlbovanie koryta, regulovanie toku, odvodňovanie nivy),
- systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín, zamedziť ich šíreniu nasledovne: minimalizovaním modifikácie krajiny pri chatách a turistických chodníkoch - odlesňovacie a zemné práce (skrývky, výkopy, navážky), zamedzením vzniku čiernych skládok organického odpadu zo záhrad, umiestnených hlavne v okolí ciest a potokov, asanáciou všetkých nepovolených skládok najmä stavebného odpadu,
- na reliéfe so svahovými deformáciami realizovať protierózne opatrenia, aby sa zamedzilo prípadným svahovým zosuvom počas intenzívnych zrážok, používaním vhodných agrotechnických postupov pri obrábaní pôdy a podporiť mozaikovitosť obhospodarovania striedaním plôch TTP, nelesnej drevinnej vegetácie a maloblokovej ornej pôdy.
- vysadiť aleje v okolí poľných ciest a remízky v poliach,
- nadviazať na krajinnoekologický plán krajinný (realizačný) projekt.

***Navrhované manažmentové opatrenia v území európskeho významu Veľká Fatra:**

- zvyšovanie rubnej doby,
- predlžovanie obnovnej doby,
- predĺženie obdobia na zalesnenie a zabezpečenie nového porastu,
- jemnejšie spôsoby hospodárenia a ich formy (výberkový hosp. spôsob),
- šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...),
- ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelo stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny)
- zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy
- zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu chránených alebo ohrozených druhov rastlín
- protierózne, vodohospodárske, protilavínové, brehoochranné a protideflačné opatrenia
- kosenie a následné odstránenie biomasy 1 x ročne
- opatrenia na udržanie primeraného vodného režimu (vyskej hladiny podzemnej vody)

- odstraňovanie sukcesných drevín, prípadne bylín a vyhrabávanie stariny
- odstraňovanie inváznych druhov rastlín
- ponechávanie mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch bez výsadby drevín
- zabezpečenie vhodných pobytových podmienok bioty
- úprava a budovanie nových hniezd a hniezdných biotopov vtáctva
- ochrana, údržba a úprava priaznivého stavu súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky
- zabezpečenie ochrany obojživelníkov v období migrácie (napr. budovanie migračných zábran, transfer jedincov na reprodukčné lokality)
- udržiavanie zimovísk obojživelníkov a priaznivého stavu migračných zón k lokalitám reprodukcie a k niektorým typom letných stanovišť
- obnova zdroja potravy (zarybňovanie)
- usmerňovanie návštevnosti územia
- stráženie (napríklad. hniezd dravcov)
- spaľovanie biomasy (napr. trstiny počas zimných mesiacov)
- pravidelné pasenie pri dodržaní max. zaťaženia VDJ na ha s častým prekladaním košiarov a vykášaním burín a nedopaskov
- extenzívne prepásanie ovcami (so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka)
- extenzívne prepásanie kozami (so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka)
- extenzívne prepásanie koňmi (so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka)
- extenzívna pastva v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody)
- kombinovaná pastva (napr. oviec a dobytky so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka)
- kombinovaná pastva a kosenie (napr. jaré kosenie s následným prepásaním územia)
- špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (drobné pernaté vtáctvo, alebo cicavce).

**** Navrhované manažmentové opatrenia podľa ŠOP SR (2015) v Chránenom vtáčom území SKCHVU033 Veľká Fatra v ekologicko-funkčnom priestore EFP1: hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov:**

- lesné aj nelesné biotopy ponechať na prirodzený vývoj, bez usmerňovania a zasahovania do prírodných procesov človekom, vylúčiť akékoľvek hospodárske opatrenia (obnova, výchova, ťažba),
- kalamitné plochy v lesoch ponechať bez ľudského zásahu na prirodzenú sukcesiu. Drevnú hmotu (biomasu) z kalamitných plôch neodstraňovať, ponechať na mieste bez asanácie. Vykonať iba nevyhnutnú údržbu (zabezpečiť prejazdnosť a schodnosť) existujúcich účelových komunikácií bez stavebno-technických zásahov,
- všetky hospodárske lesy, ktoré nie sú v kategórii ochranných lesov, v tomto EFP prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,
- vylúčiť aplikáciu pesticídov a insekticídov,
- vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a stredísk cestovného ruchu,
- vylúčiť výstavbu ďalších lesných ciest a zväznic,
- časovo alebo priestorovo usmerniť športovú a turistickú činnosť na hniezdiskách a tokaniskách hlucháňa s cieľom minimalizovania vyrušovania,
- budovanie nových turistických chodníkov len po dôkladnom zvážení dopadov na lokality hlucháňa,
- v odôvodnených prípadoch (ohrozenie predmetu ochrany, poškodzovanie biotopov, programy záchrany kriticky ohrozených druhov, bezpečnosť návštevníkov) presmerovať alebo zrušiť (dočasne uzavrieť) časti existujúcich chodníkov,
- zabezpečiť dodržiavanie predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s 3. až 5. stupňom ochrany,
- vylúčiť každú formu novej stavebnej činnosti,
- zabezpečiť monitoring populácie a všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho,
- zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody najmä v období toku,
- zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplyvujúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení,
- zabezpečiť monitoring ostatných predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdisk, u ostatných vybranej vzorky hniezdisk,
- zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody,
- vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť pod zem,
- monitorovať vznik čiernych skládok v EFP a okolí, ktoré by mohli slúžiť ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky a rovnako aj krmelce pre diviačiu zver, v prípade ich vzniku ich odstrániť,

- zabezpečiť ochranu hniezdnych lokalít sokola sťahovavého, orla skalného a výra skalného a minimalizovanie návštevnosti a vyrušovania na nich,
- zabezpečiť vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdnych lokalitách sokola sťahovavého orla skalného a výra skalného v okruhu najmenej 300 m v období od 1. februára do 31. augusta,
- na vybraných hniezdnych lokalitách sokola sťahovavého orla skalného a výra skalného usmerňovať športové a rekreačné aktivity s cieľom zabezpečenia ich ochrany zo zreteľom počas hniezdného obdobia,
- strážením vybraných hniezdísk dravcov eliminovať riziko pytlíctva, vykrádania hniezd a nezákonného obchodovania,
- zabezpečiť monitoring hniezd dravcov a bociana čierneho a v prípade potreby aj ich údržbu a obnovu,
- realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom,
- v prípade prípravy zonácie NP Veľká Fatra celé EFP1 zahrnúť do zóny A národného parku a v prípade, že zonácia zahŕňa aj iné lokality do zóny A ako je aktuálne vymedzené EFP1, v takom prípade zhodnotiť opodstatnenosť zmien hraníc aj samotného EFP1 (t.j. ak sa potvrdí výskyt a tokaniská hlucháňov aj na lokalitách kde v súčasnosti nie je),
- novelizovať vyhlášku MŽP SR č. 194/2010 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Veľká Fatra tak, aby zabezpečovala dôslednú ochranu predmetov ochrany. Vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a zabezpečiť zníženie stavu diviakov v týchto revíroch na nulu, cielene znižovať stavy líšok.

Ekologicko-funkčný priestor EFP5: potravné biotopy hlucháňa hôrneho a hniezdiská dutinových hniezdičov a dravcov:

Platia rovnaké opatrenia ako v EFP1, ale vzhľadom ku nevhodnému stavu niektorých biotopov je možné realizovať aj výchovné a pestovné zásahy v prospech hlucháňa a to:

- na lokalitách s výskytom hlucháňa vhodnými zásahmi do porastov vo veku nad 80 rokov zabezpečiť, aby zakmenenie v nich bolo maximálne 0,7 a ďalšími zásahmi sa znižovalo,
- na lokalitách s výskytom hlucháňa nezalesňovať okraje holí mimo lesných porastov a udržiavať ich riedke s maximálnym zakmenením 0,5,
- hospodárske lesy významné pre výskyt hlucháňa, ktoré nie sú v kategórii ochranných lesov, v tomto EFP prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,
- pre obnovu všetkých porastov v tomto území vypracovať projekt obnovy so zapracovaním topických a trofických požiadaviek hlucháňa hôrneho.
- na lokalitách s výskytom hlucháňa minimalizovať, prípadne úplne vylúčiť lesopestovné zásahy v hniezdnom období,
- vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a zabezpečiť zníženie stavu diviakov v týchto revíroch na nulu, cielene znižovať stavy líšok,
- na lokalitách s výskytom hlucháňa pri manažmente lesa, kde je to možné, uplatňovať opatrenia hlucháňovi priateľského manažmentu lesa: 1. v štádiu rúbaň až mladina – podporovať prirodzené zmladenie, ponechávať jarabinu a iné pionierske dreviny (jarabinu ponechávať aj v starších porastoch), presvetlenie hlúčikov a vytváranie liniek, 2. porasty určené na prebierku – vykonávať s dostatočnou intenzitou, aby sa dosiahlo zakmenenie max. 0,7, pre podporu čučoriedkových zárastov vytvárať čistiny (porastové medzery), udržiavať jarabinu, prímiesové dreviny.

2) Opatrenia na ochranu prvkov územného systému ekologickej stability:

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu prvkov ÚSES, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- pokračovať v obhospodarovaní trávnatých plôch (kosenie, pasenie), zabrániť zarastaniu drevinami
- trávnaté plochy kosiť postupne po malých plochách v neskorších termínoch po dozretí väčšiny lúčnych bylín (druhá polovica júna)
- udržiavať rozvoľnenú štruktúru ekotónu – mozaiku trávnatých plôch, krovín a vyšších drevín
- zaistiť, aby intenzita pastvy nemala negatívne dôsledky na biodiverzitu biocentier a genofondových lokalít, kosbu realizovať od stredu k okraju kosených plôch, s cieľom minimalizovať škody na chránených a poľovných druhoch živočíchov,
- odstraňovať z plôch pokosenú biomasu, zabrániť zvýšenému ukladaniu stariny, čo vedie k zmenám v obsahu najmä dusíka, a následnému prenikaniu druhov náročnejších na živiny, akým je napríklad smlz kroviskový (*Calamagrostis epigejos*). Takéto druhy vytvárajú husté zárasty a znemožňujú existenciu ostatných druhov, najmä svetlomilných,
- neaplikovať pesticídy a insekticídy na plochách v bezprostrednom okolí prvkov ÚSES,
- v lesných prvkoch ÚSES zvyšovať podiel prirodzenej obnovy lesa na úkor umelej obnovy, selektívne odstraňovať nepôvodné porasty, zabrániť zániku sutinových lesov,
- vylúčiť stavebné a iné technické zásahy, obmedziť oplocovanie pozemkov,

- ak si takéto využitie vyžaduje úpravy brehov a zásahy do porastov, ktoré by mali za následok zničenie alebo poškodenie mokraďových biotopov, nebagrovať ani inak nezasahovať do vodných plôch, využitie konzultovať so ŠOP SR a orgánom ochrany prírody,
- zlikvidovať nelegálne skládky odpadov v brehových porastoch,
- na miestach výskytu hodnotných biotopov ponechávať dostatočné množstvá starých porastov a solitérnych drevín, stojace a ležiace mŕtve drevo.

Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES Okresu Martin

NRBc 6 Hôľna Fatra - Lysec – Boríšov – Madačov

- opravami a údržbou turistických chodníkov zabezpečiť usmernenie pohybu turistov,
- zabezpečiť dodržiavanie návštevného poriadku národných parkov,
- na vybraných lokalitách v subalpínskom stupni podporovať usmernenú pastvu oviec,
- neumožniť výsadbu kosodreviny, smreka a iných nepôvodných drevín v hôľnom stupni,
- plochy ponechať na prirodzenú sukcesiu alebo usmernené pasenie na vytypovaných lokalitách - v záveroch lavínových žľabov a na plochách s vysokou diverzitou zabezpečiť likvidáciu nepôvodnej kosodreviny, vysadeného smreka a iných drevín, brániť šíreniu vysadenej kosodreviny do okolitých biotopov

NRBk 4 Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra

- opravami a údržbou turistických chodníkov zabezpečiť usmernenie pohybu turistov,
- zabezpečiť dodržiavanie návštevného poriadku národných parkov,
- na vybraných lokalitách v subalpínskom stupni podporovať usmernenú pastvu oviec,
- neumožniť výsadbu kosodreviny, smreka a iných nepôvodných drevín v hôľnom stupni, plochy ponechať na prirodzenú sukcesiu alebo usmernené pasenie,
- používať jemnejšie hospodárske spôsoby (podrastový, prípadne až účelový), menšie obnovné prvky, šetrnejšie technológie približovania,
- na miestach výskytu hodnotných biotopov ponechávať dostatočné množstvá starých porastov i jednotlivých starých a dutinových stromov.

RBk 10 Trebostovo - Záborie

- cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér,
- v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- trvalo udržateľné obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- výsadba nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, alejí v okolí poľných ciest, remízok v poliach,
- odstraňovať invázne druhy.

RBk 16 ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa –Blatnica

- obnoviť obhospodarovanie trávnatých plôch (kosenie, pasenie), zabrániť zarastaniu drevinami,
- udržiavať rozvolnenú štruktúru ekotónu – mozaiku trávnatých plôch, krovín a vyšších drevín.

3) Opatrenia na zvýšenie ekologickej stability lesnej krajiny:

Územný plán navrhuje opatrenia na zvýšenie ekologickej stability lesnej krajiny, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zvyšovať podiel prirodzenej obnovy lesa na úkor umelej obnovy, podporovať obnovu prirodzeného druhového zloženia lesov (bukové lesy, zmiešané lesy), selektívne odstraňovať nepôvodné porasty smreka a borovice,
- ponechávať dostatočné množstvo starých porastov, stromov s dutinami stojace i ležiace mŕtve drevo,
- maloplošné lesné biotopy (napr. dubovo-hrabové lesy lipové na lokalite Biele brehy) by mali byť zmapované a ochránené pred výrubom,
- pre hlboko zarezané doliny, strže a výmole uplatňovať bezzásahový režim alebo účelový, resp. výberkový HS lesných porastov,
- zabráňovať súvislému odtoku vody mimo tokov a udržiavať funkciu vybudovaných vodozádržných opatrení,
- nenarušovať ťažkými mechanizmami pôdu a bylinné poschodie,
- rekultivovať lesné cesty, ktoré vznikli pre účely ťažby a nepokračovať v ďalšej fragmentácii lesných ekosystémov, napr. výstavbou lesných ciest, holorubným spôsobom ťažby a pod.,
- mechanicky nerozrušovať/nevysušovať pramenné lokality.

4) Opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb:

Územný plán navrhuje opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- vytvoriť podmienky pre obnovenie povedomia obyvateľov o kultúrnej a poľnohospodárskej činnosti obce podporou kultúrnych aktivít poukazujúcich na tradičné formy využívania zeme a plodín v obci: ovocinárstvo, včelárstvo, pasenie oviec, prezentácia ľudových remesiel atď.,
- uspokojiť potreby a požiadavky obyvateľstva pre rozličné typy rekreačno-športových aktivít,
- podporiť alternatívne formy poľnohospodárstva a využívania pôdy (organické farmárstvo,
- podporiť aktívne formy rekreácie v obci s prihliadnutím na prítomnosť Územia európskeho významu a Chráneného vtáčieho územia (agroturizmus, ekoturizmus, birdwatching, gastroturizmus a pod.),
- propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite,
- podporovať rozvoj turistických a cyklistických trás.

5) Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia:

Územný plán navrhuje opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím,
- zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu,
- vytvárať podmienky pre kompostovanie,
- minimalizovať negatívne vplyvy výrobných prevádzok na životné prostredie vysadením izolačnej zelene

6) Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov:

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
- obnoviť a doplniť prvky, znaky a symboly kultúrno-historickej hodnoty krajiny, vrátane prvkov regionálnej architektúry,
- podporiť návrhy na zdokumentovanie pamätihodností obce.

7) Opatrenia na ochranu zdravia obyvateľstva:

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu zdravia ľudí, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- spôsob zástavby musí umožniť dobré prevetranie, preslnenie a presvetlenie, vhodné dopravné riešenie a pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia, v obytnom území je neprípustné umiestňovať výrobné zariadenia a výrobné prevádzky, služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- v území zabezpečiť podmienky na upevňovanie zdravia zriadením zelene, výstavbou zariadení na pohybovú aktivitu, rekreáciu a oddych,
- v obytnom území nie je prípustné zriadiť žiadne závadné výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania a zaťažovali by aj rekreačné využívanie územia, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu ťažkou dopravou alebo funkcie spôsobujúce estetické závary v území.
- rešpektovať vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia :
 - ✓ evidované svahové deformácie - potenciálne vyžadujúce zvýšenú ochranu v súlade s Vyhláškou MŽP č.55/2001 Z. z., § 12 odst. 4, písm. o) - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom; v územiach s aktívnym zosuvom UPN-O nenavrhuje žiadne funkčné využitie,
 - ✓ katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia,
 - ✓ 2 evidované skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

8) Opatrenia na zníženie množstva odpadov:

Územný plán obce navrhuje opatrenia na zníženie množstva odpadov, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- naďalej vyvážať TKO a stavebný odpad na riadenú skládku odpadov mimo k. ú. obce (Martin-Kalnô)
- v katastrálnom území neuvažovať o zriadení skládok odpadov
- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov
- zabezpečiť dôslednú separáciu odpadov na zbernom dvore
- v obci zaviesť a dôsledne dodržiavať systém individuálneho separovaného zberu v každej domácnosti

9) Opatrenia na ochranu vodných tokov a plôch:

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu vodných tokov a plôch, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zamedziť priesakom odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby a z plôch postihnutých preháňaním hospodárskych zvierat do vodných tokov, lokalizovať poľné hnojiská mimo plôch ktoré by mohli priamo ohroziť povrchové a podzemné vody,
- nezasahovať ťažkou mechanizáciou a neobhospodarovateľ bezprostredné okolie vodných plôch, pretože mokrade sú veľmi citlivé na vplyvy erózie a znečisťovanie, umiestňovať lesné cesty mimo vodných tokov vrátane brehových porastov,
- vylúčiť výrubu v brehových porastoch a vodné plochy ponechať na prirodzenú sukcesiu,
- pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov,
- systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín,
- zachovať alebo obnoviť prirodzené meandrovanie tokov a dostatočnej šírky ochranných zón pre pohyb koryta,
- odstraňovať migračné bariéry a rôzne ďalšie prekážky z koryt tokov (stupne a hate, strmé kamenné valy a pod. lokalizované predovšetkým v sídlach) a nevytvárať nové.

10) Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy

Územný plán navrhuje opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zachovať a vysadiť pásy medzí, remízok a vetrolamov, ktoré chránia pôdu pred nadmerným vysušaním a odnosom vrchnej časti pôdneho horizontu, zároveň sú stanovišťom pre prirodzených predátorov živiacich sa škodcami na kultúrnych plodinách,
- zachovať maloblokovú ornú pôdu a bylinné medze medzi poličkami s výskytom krovín a solitérnych stromov,
- podporiť hospodárenie v starých ovocných sadoch a výsadbu nových,
- zabezpečiť rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- zabráňovať poškodzovaniu pôdy a mačiny pasienkov pri stádení a nesprávne robenom košarovaní, ako aj pri pasení zvierat na vzdialenejších pasienkoch,
- obnovovať nadmerne ruderalizované a degradované pasienky prísevom stanovištne pôvodných semien tráv, nepreferovať výsev komerčných ďatelinotrávných miešaniek,
- dlhodobo nevyužívané lúky, ktorým hrozí zarastanie drevinami aspoň raz za rok v jesennom období prekosiť alebo mulčovať, aplikovať mulčovanie len v nutných prípadoch, pretože vedie k zmenám v obsahu najmä dusíka, a následnému prenikaniu burinových a inváznych druhov,
- na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu,
- na reliéfe so svahovými deformáciami realizovať protierózne opatrenia, najmä: vrstevnicová agrotechnika, pôdoochranná agrotechnika (minimalizačná agrotechnika, mulčovanie, bezorbové obrábanie pôdy), protierózne oševné postupy, vsakovacie pásy (trávnaté či zalesnené), odvodňovacie priekopy, terasovanie.

11) Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny

Územný plán navrhuje opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny, ktoré sú zapracované do jeho záväznej časti:

- zamedzovať fragmentácii lesných porastov: napr. nebudovať nové lesné cesty, zväžnice, neaplikovať holorubný spôsob ťažby,
- potláčať sukcesiu, t.j. rozširovanie lesa do pôvodne bezlesých stanovišť na miestach bývalej pastvy oviec a dobytku kosením a pasením trvalých trávnych porastov,
- zachovať štruktúru ekotónu les/bezlesie ako dôležitého ekostabilizačného prvku v krajine, t. j. podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí,
- doplniť v intraviláne brehovú porasty napriamených betónových koryt potokov,

- v sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín, s dôrazom na zachovanie starých stromov,
- vo výsadbe smerom von od zastavaného územia využiť druhové zloženie drevín bližšie k pôvodnej drevinovej skladbe,
- rozvíjať ekologické poľnohospodárstvo, podporiť pasienkárstvo,
- odstraňovať stresové faktory, environmentálne stopy a disturbance z okolia jedinečných krajinných prvkov,
- navrhované investície v katastri obce zosúladiť s krajinným rázom podhorskej krajiny a vylúčiť tie aktivity, ktoré by ohrozovali štruktúru a kvalitu lesných ekosystémov zabezpečujúcich vysokú biodiverzitu a ekologickú stabilitu krajiny.

C.V Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Závazným výstupom územného plánu je jeho záväzná časť, ktorá obsahuje návrhy regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Tieto môžeme zoskupiť podľa charakteru do troch skupín:

- krajinnno-ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie),
- socio-ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, výroby, regulatívy dopravy),
- technicko-ekonomické kritériá (regulatívy technickej infraštruktúry – vodovod, kanalizácia, energie, časová koordinácia výstavby).

Dôležitosť jednotlivých kritérií je stanovená ich záväznosťou. Všetky boli určené a stanovené z hlavného hľadiska trvalo udržateľného rozvoja.

2. Porovnanie variantov

Návrh územného plánu sa vypracováva v jednom variante (v súlade s § 22 stavebného zákona) a v rámci správy o hodnotení sa porovnáva aj s nulovým variantom, t.j. so stavom, v ktorom sa obec nachádza v súčasnosti za predpokladu, že sa návrh územného plánu nebude realizovať.

Nulový variant predstavuje situáciu, že obec nebude mať záväzný dokument pre koordináciu stavebných zámerov a investičných aktivít s tým, že nebude možné systematicky realizovať aj opatrenia na prevenciu, minimalizáciu a elimináciu nepriaznivých vplyvov na životné prostredie. Výstavba môže postupovať chaoticky, bez riešenia líniových technických infraštruktúr a verejnoprospešných stavieb.

Na základe výberu kritérií hodnotenia a ich porovnania pre riešenie návrhu ÚPN-O a nulového variantu, boli v tabuľke spracované hodnotenia predpokladaných vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia vrátane zdravia, ktoré sú špecifikované v tabuľke:

Č.	Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti	Návrh riešenia	Nulový variant
1.	Vplyvy na obyvateľstvo	+2	0
2.	Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	-1	0
3.	Vplyvy na klimatické pomery	+1	0
4.	Vplyvy na ovzdušie	+1	-1
5.	Vplyvy na vodné pomery	+2	-2
6.	Vplyvy na pôdu	-2	+1
7.	Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy	+1	-1
8.	Vplyvy na krajinu	+1	0
9.	Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability	0	0
10.	Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská	+1	+1
11.	Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	0	0
12.	Iné vplyvy	0	0
Sumár vplyvov		+6	-2

Ako vyplýva z porovnania, strategický dokument jednoznačne skvalitní životné prostredie. Významnejším negatívom je len záber pôdy (aj chránených bonít), ktorá však v kontexte Slovenska nepatrí medzi produkčné a pohybuje sa v nižších hodnotách kvality.

ÚPN-O ako strategický dokument zapracováva do riešenia vyššie úrovne ÚSES a stanovuje návrh miestneho územného systému ekologickej stability.

V prípade, že územný plán nebude schválený, t.j. bude existovať nulový variant, bude územný rozvoj obce výrazne obmedzený vzhľadom na nutnosť dodržiavania § 11 ods. 2 a § 139a) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, podľa ktorého obec je povinná mať územný plán obce ak uskutočňuje rozsiahlu novú výstavbu a prestavbu alebo umiestňuje verejnoprospešnú stavbu.

V prípade, že sa územný plán schváli, bude rozvoj obce pokračovať v hraniciach prípustných regulatívov, ktoré stanovuje územný plán v záväznej časti.

C.VI Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia

Proces hodnotenia vychádza metodicky zo zákona č.24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. Návrh územného plánu, ako i správa o hodnotení, vychádza z komplexných prieskumov a rozborov územia obce vrátane spracovaného krajinno-ekologického plánu, vykonaných v procese spracovávanía územného plánu obce, z krajinno-ekologického plánu obce Turčianske Jaseno, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a krajiny. Pri tvorbe územného plánu boli zohľadnené princípy trvalo udržateľného rozvoja územia a platné právne predpisy, nadradené platné dokumenty, koncepcie a stratégie. Bola použitá najmä komparatívna metóda a metóda kriteriálneho hodnotenia.

C.VII Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracúvaní správy o hodnotení bolo problematické zdôvodňovanie vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie. Samotný územný plán nemá priamy vplyv na životné prostredie, pretože ide o plánovací dokument a jeho riešenie vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja, jeho realizáciou sa však zvýši kvalita životného prostredia a kvalita života obyvateľov obce.

Vzhľadom na dikciu zákona č.24/2006 Z. z. je vždy potrebné osobitne posúdiť vplyvy na životné prostredie pri jednotlivých činnostiach (EIA), ktoré sú v prílohách uvedeného zákona, pri územnom konaní, resp. stavebnom povolení. Pri spracovaní ÚPN-O neboli priamo identifikované potreby ďalšieho posudzovania v zmysle rozsahu hodnotenia.

C.VIII Všeobecné záverečné zhrnutie

Územný plán predstavuje základný záväzný dokument na usmerňovanie a regulovanie vývoja obce a dosiahnutie súladu všetkých činností v obci. Člení sa na textovú a grafickú časť, pričom textová časť je rozdelená na smernú a záväznú. V záväznej časti sú definované zásady a regulatívy priestorového usporiadania obce, prípustné, obmedzené a zakázané funkčné využívanie plôch, zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, územný systém ekologickej stability a tvorby krajiny, zásady a regulatívy využívania prírodných zdrojov a kultúrno-historických hodnôt, stanovuje zásady a regulatívy dopravného a technického vybavenia a občianskeho vybavenia územia, určuje plochy pre verejnoprospešné stavby a navrhuje hranice zastavaného územia obce.

Územný plán navrhuje dostatočný rozvoj plôch pre bývanie, rekreačné a športové aktivity, ako aj plochy pre malé výrobné služby a prevádzky, navrhuje riešenie environmentálnych problémov ako je vodovod, kanalizácia a odpady, rešpektuje prvky ekologickej stability územia a vyhlásené a navrhované chránené územia a prvky ekologickej stability územia. V záväznej časti definuje aj ekostabilizačné opatrenia a verejnoprospešné stavby.

Záverom sa konštatuje, že návrh riešenia územného plánu predstavuje vhodný, optimálny rozvojový dokument pre obec v dlhodobom horizonte, umožňuje primeraný rozvoj obce vo všetkých sférach rozvoja.

Správa o hodnotení strategického dokumentu obsahuje rozpracovanie všetkých bodov uvedených v prílohe č.5 zákona č.24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

C.IX Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová

- autorizovaný architekt SKA
RNDr. Peter Burda - konzultant

.....
podpis, pečiatka

C.X Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozborý obce Turčianske Jaseno, 10-12/2016
- Zadanie pre Územný plán obce Turčianske Jaseno, 8.2.2017
- Návrh Územného plánu obce Turčianske Jaseno, 10/2017

C.XI Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

V Turčianskom Jasene, dňa 15.12.2017

Rastislav Jesenský, starosta obce Turčianske Jaseno

.....
podpis, pečiatka

Príloha obsahuje vyhodnotenie *špecifických požiadaviek*, ktoré vyplynuli z Rozsahu hodnotenia pre hodnotenie vplyvov návrhu strategického dokumentu „Územný plán obce Turčianske Jaseno“ na životné prostredie zo dňa 18.07.2016 pod č. j. OU-MT-OSZP-2016/008515-EIA-Kh.

Špecifické požiadavky

Zo stanovísk doručených k oznámeniu a z obsahu oznámenia vyplynula potreba v správe o hodnotení podrobnejšie rozpracovať nasledovné okruhy otázok súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom:

2.2.1 V správe o hodnotení bude vyhodnotený súlad návrhu strategického dokumentu s požiadavkami na ochranu pamiatkového fondu – národných kultúrnych pamiatok.

Požiadavky sú zapracované v kap. C.II, bod 10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská, str.26; kap. C.III bod 10.Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská, str.36.

2.2.2 Do správy o hodnotení bude zapracované stanovisko Ministerstva ŽP SR, Odboru štátnej geologickej správy s priloženými mapovými podkladmi č. j. 3054/2016-7.3 33504/2016 zo dňa 17.6.2016, t.j. vyznačenie území s evidovanými ložiskami nevyhradeného nerastu, skládkami odpadu, potenciálnymi svahovými deformáciami, rizikami zosuvov, radónovými rizikami s vyhodnotením vhodnosti návrhu na využitie týchto území s prihliadnutím na existujúce riziká.

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.I, bod 3.Suroviny, str.9; v kap. B.II, bod 5.Žiarenie a iné fyzikálne polia, str.11; v kap. C.II body 1.5 Geodynamické javy, str.13.

2.2.3 Do správy o hodnotení bude zapracovaný rozsah potreby odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyhodnotiť jeho vplyvy z hľadiska ochrany poľnohospodárskej pôdy.

Rozsah potreby odňatia poľnohospodárskej pôdy je zapracovaný v kap. B.I, bod 1.1.Záber poľnohospodárskej pôdy, str.6 - 8; v kap. C.III, bod 6.Vplyvy na pôdu, str.29 a v kap. C.IV bod 10. Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy, str.37.

2.2.4 V správe o hodnotení bude vyhodnotený súlad návrhu ÚPN-O Turčianske Jaseno so stanoviskom OU Martin – štátna vodná správa, č. OU-MT-OSZP-2016/8709-vod.Rj zo dňa 8.6.2016, najmä vplyv na chránenú vodohospodársku oblasť CHVO Veľká Fatra.

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.I bod 2. Voda, str. 8 - 9; v kap. C.II bod 4.Vodné pomery, str.14 - 16; bod 8.1 Chránené územia, str.23; v kap. C.III, bod 5. Vplyvy na vodné pomery, str.28; kap. C.III bod 9.Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability, str.30 a v kap. C.IV bod 1. Opatrenia na ochranu súčasného stavu krajiny, str.32-34.

2.2.5 V správe o hodnotení bude vyhodnotený vplyv riešenia odpadového hospodárstva obce v strategickom dokumente.

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.II, bod 3. Odpady, str.11, v kap. C.IV, bod 8. Opatrenia na zníženie množstva odpadov, str.37.

2.2.6 V správe o hodnotení bude vyhodnotený vplyv riešenia využitia územia na zdravie ľudí najmä z hľadiska ochrany pred hlukom, vytvorením vhodných svetelných podmienok, navrhovanou zeleňou, možnosťou pohybovej aktivity, dodržiavaním hygienických ochranných pásiem.

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.II, bod 4.Hluk a vibrácie, str.11; kap. C.III bod 1. Vplyvy na obyvateľstvo, str.28; v kap. C.IV bod 7. Opatrenia na ochranu zdravia obyvateľstva, str.36.

2.2.7 V správe o hodnotení bude vyhodnotený a posúdený:

- a) existujúci stav v oblasti vykurovania, prípadne vplyv prenosu zo susediacich území,

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.I bod 4.Energetické zdroje, str.9; v kap. C.III bod 4. Vplyvy na ovzdušie, str.29. Vplyv prenosu zo susedných území nie je známy.

- b) vyhodnotenie možností využitia alternatívnych/obnoviteľných zdrojov energie.

Požiadavky sú zapracované a vyhodnotené v kap. B.I bod 4.Energetické zdroje, str.9 - 10; v kap. C.III bod 4. Vplyvy na ovzdušie, str.29.

2.2.8 V správe o hodnotení bude uvedený zoznam činností, ktoré boli posudzované podľa zákona o EIA s uvedením prahových hodnôt. Pri navrhovaných činnostiach, ktoré by mohli spĺňať prahové hodnoty pre

posudzovanie podľa zákona o posudzovaní budú uvedené údaje o predpokladaných projektovaných parametroch činnosti.

V území sa nenachádzajú činnosti, ktoré boli posudzované podľa § 18 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
- autorizovaný architekt SKA

.....
podpis, pečiatka